

**Utvikling av identitet, legitimitet og innflytelse i frivillig sektor –
en casestudie av dyrevernsorganisasjonen NOAH**

Arnt Jørgen Vister

VEILEDER

Gro Kvåle

Universitetet i Agder, 2023

Fakultet for samfunnsvitenskap

Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag

Forord

Jeg vil gjerne benytte anledningen til å uttrykke min takknemlighet og anerkjennelse til alle de som har bidratt til fullføringen av denne masteroppgaven. Først og fremst vil jeg takke min veileder Gro Kvåle for fantastisk hjelp, støtte og veiledning i denne krevende oppgaven. Dine tilbakemeldinger har vært til uvurderlig hjelp for å utføre dette prosjektet. Videre vil jeg takk mine medstudenter for moralsk og faglig støtte, sosiale «pauser» og skrivegrupper. Jeg vil også takke mine venner og familie som har både hjulpet meg med oppgaven og holdt motet mitt oppe. I tillegg vil jeg takke mine kolleger på Kristiansand passkontor som har gitt meg gode råd, og erfaringer.

- Arnt Jørgen Vister, Kristiansand, 2023

Sammendrag

I denne oppgaven har jeg forsøkt å se hvordan dyrevernsorganisasjonen NOAH har utviklet seg fra sin oppstart i 1989 og frem til i dag. Temaene jeg har lagt hovedvekt på er organisasjonens identitet og legitimitet, i tillegg til det stadig mer utydelige skillet mellom ulike typer organisasjoner. Dette har jeg gjort ved å samle inn sekundærdata fra offentlig, tilgjengelig informasjon og gjennomført dokumentanalyse av dette.

Hensikten med oppgaven er å forstå hvordan NOAH har utviklet seg som en frivillig organisasjon. Jeg har brukt ulike teorier om skillet imellom ulike typer organisasjoner, legitimitet og identitet. Med teorien i bakhånd har jeg drøftet begreper og anvendt det teoretiske aspektet på NOAH igjennom en casestudie.

Mine funn viser at NOAH har gjennomgått en betydelig utvikling som har styrket deres legitimitet og skapt en identitet som en ledende dyrevernsorganisasjon. I begynnelsen av sin eksistens demonstrerte NOAH et engasjement for dyrevern gjennom en sterk dedikasjon til saken. Deres handlinger og strategier ble preget av en energisk og intens tilstedeværelse, som bidro til å markere organisasjonens sterke engasjement og ønske om å skape betydelig forandring. Denne tidlige perioden kjennetegnes av en mer dynamisk og dristig tilnærming, som understreker NOAHs vilje til å utfordre etablerte normer og trosse konvensjonelle metoder. I dag er de medlem i flere av utvalgene til regjeringen, og bruker de mer tradisjonelle kanalene for å påvirke politikk og lovgivning. Funnene gir også god grunn til å anse NOAHs innflytelse på samfunnets holdninger til dyrs rettigheter som betydelig, og har hatt suksess med sitt arbeid som frivillig organisasjon.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
FIGUROVERSIKT	4
1. INNLEDNING.....	6
1.1. AKTUALITET OG BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA.....	6
1.2. PROBLEMSTILLING	7
2. TEORETISK RAMMEVERK	8
2.1. UTYDELIG SKILLE IMELLOM ULIKE TYPER ORGANISASJONER	8
2.2. LEGITIMITET	10
2.2.1. HVORFOR VÆRE LEGITIM?.....	11
2.2.2. ULIKE TYPER LEGITIMITET FOR ORGANISASJONER	12
2.2.3. OPPNÅ LEGITIMITET SOM ORGANISASJON	13
2.2.4. OPPRETTHOLDE LEGITIMITET SOM ORGANISASJON	14
2.2.5. ET BEGREP UNDER UTVIKLING	15
2.3. IDENTITET	17
2.3.1. DEFINISJON AV ORGANISATORISK IDENTITET	18
2.3.2. HVORFOR ER ORGANISATORISK IDENTITET AKTUELT?.....	19
2.3.3. SYMBOLSK PERSPEKTIV PÅ ORGANISASJONSIDENTITET	19
2.3.4. UTVIKLING AV ORGANISATORISK IDENTITET	21
2.4. EN KORT OPPSUMMERING	22
3. METODE	23
3.1. VALG AV METODISK TILNÆRMING	23
3.2. RELIABILITET OG VALIDITET	24
3.3. MIN ROLLE I FORSKINGEN.....	27
4. PRESENTASJON OG DRØFTING AV FUNN	28
4.1. HVA SLAGS ARBEID HAR NOAH UTFØRT, OG HVILKE VIRKEMIDLER HAR DE TATT I BRUK?	28
4.2. HVORDAN HAR NOAH TILEGNET SEG LEGITIMITET OG FORMET SIN IDENTITET?	32
4.2.1. MED FOKUS PÅ FØLELSER	32
4.2.2. DEN MORALSKE LEGITIMITETEN	33
4.2.3. DEN PERSONLIGE LEGITIMITETEN.....	37
4.2.4. UTVIKLING AV IDENTITETEN	39
4.2.5. EN ORGANISASJON I GRÅSONEN?	42
4.3. HVORDAN HAR SAMFUNNETS SYN PÅ DYRS RETTIGHETER ENDRET SEG, OG HVILKEN PÅVIRKNING HAR NOAH HATT PÅ DENNE ENDRINGEN?	45
4.3.1. AGENDA SETTING THEORY	45
4.3.2. SAMFUNNETS ENDRING I SYNET PÅ DYRS RETTIGHETER	46
4.4. OVERFØRBARE FUNN	48

5.	KONKLUSJON OG AVSLUTNING	50
6.	LITTERATURLISTE.....	53

Figuroversikt

Figur 1 Norges Offentlige Utredninger 2014: 15 (Regjeringen, 2014).

1. Innledning

Dette kapittelet er en introduksjon til studien om dyrevernorganisasjonen NOAH. Jeg vil presentere bakgrunnen og konteksten for studien, samt formålet med oppgaven og den spesifikke problemstillingen som vil bli utforsket. Videre vil jeg gi en oversikt over oppgavens struktur og hvordan den vil bli presentert.

1.1. Aktualitet og bakgrunn for valg av tema

Første gangen jeg hørte om organisasjonen NOAH var i sammenheng med konflikten om jakt av ulv. Oslo tingrett hadde stanset den statlige planlagte fellingen av 25 ulv i fire ulike revier. Kravet om stans kom fra NOAH, Foreningen Våre Rovdyr og WWF ettersom de mente vedtaket til staten var ulovlig. (Nordli, Bazaz & Hågensen, 2021) Men på nyåret kom kontrabeskjeden: Staten har anket saken til lagmannsretten, og fått medhold. Dette betydde at fellingen av 25 ulv ville gå som planlagt. Siri Martinsen, daglig leder i NOAH, uttrykte sjokk og misfornøyelse med kjennelsen til lagmannsretten. (Kessel, 2022) Etter litt opplesning på diverse nettsider om «NOAH, - for dyrs rettigheter» er jeg blitt interessert i organisasjonen. De har tidligere delt ut «verstings diplom» til pelsdyrnæringen for å være «Norges mest dyrefriendly næring», sittet i bur på Karl Johan, støttet ikke-voldelige demonstrasjoner som førte til materiell skade og demonstrert naken med mantraet: «jeg vil heller være naken enn å gå med pels». I dag er de høringsinstans for landbruksdepartementet og klima- og miljødepartementet, er medlem i flere av regjeringens utvalg og gått til rettsak mot staten for dyrs rettigheter. (Martinsen, 1999) Hvordan oppnådde en dyrevernorganisasjon, som har brukt slike virkemidler, legitimitet og tillit til å få en såpass sentral rolle i politikk og lov utforming? Deres første år var etter min oppfatning preget av mer radikale og dristige virkemidler for å skape mobilisering og engasjement. I 2019 feiret organisasjonen 30 år. Et spørsmål som jeg undret meg over: var det NOAH eller samfunnet som i større grad hadde endret seg? Jeg ønsker å forstå hvordan NOAH har utviklet seg som organisasjon, og håper at denne oppgaven kan være en kilde av innsikt i utviklingen til NOAH i deres arbeid med samfunnsendringer. I denne oppgaven vil jeg studere utviklingen av dyrevernorganisasjonen NOAH fra oppstart til 2023, hvor det underliggende spørsmålet blir om hvordan de tilegnet seg sin legitimitet og identitet som organisasjonen har i dag.

1.2. Problemstilling

Oppgavens problemstilling preges av min interesse for organisasjoner og det eksterne miljøet, hvor NOAH er enkeltcase for denne studien. Jeg ønsker å se nærmere på hvordan NOAH har utviklet sin legitimitet og identitet i samfunnet fra oppstarten i 1989, og har derfor utformet følgende problemstilling:

- Hvordan har NOAH utviklet seg fra å være en radikal aktør til å bli en legitim organisasjon?

For å kunne svare på problemstillingen har jeg valgt å utforme 3 forskningsspørsmål:

- 1) Hva slags arbeid har NOAH utført, og hvilke virkemidler har de tatt i bruk?
- 2) Hvordan har NOAH tilegnet seg legitimitet og formet sin identitet?
- 3) Hvordan har samfunnets syn på dyrs rettigheter endret seg, og hvilken påvirkning har NOAH hatt på denne endringen?

Oppgaven vil inneholde et teoretisk rammeverk bestående av organisasjonsteori, med hovedvekt på teori om legitimitet og identitet. Forskningen er gjennomført med kvalitativ metode, i form av dokumentanalyse. Formålet med oppgaven er å se hvordan dyrevernsorganisasjonen basert på frivillig arbeid og engasjement, opparbeider seg legitimitet til å få stor mobilisering rundt sitt arbeid i samfunnet. Det teoretiske rammeverket legger et grunnlag for teorien som er relevant for presentasjon og drøfting av funnene som har blitt gjort. Jeg presenterer også hvilken metode jeg bruker før funnene drøftes, slik at det er oversiktlig hvilken metode som har blitt brukt og til hvilken hensikt. I avslutningen kommer jeg med mine konklusjoner som svarer på problemstillingen og forskningsspørsmålene. Oppgaven er delt inn i seks overordnede kapitler, med underkapitler innenfor disse for å holde oppgaven strukturert.

2. Teoretisk rammeverk

I dette kapitlet vil jeg ta for meg teori som jeg anser som relevant for oppgaven, da i henhold til problemstilling og temaet. Teoridelen fokuserer på organisasjoners legitimitetsteori og identitetsteori, samt det økende og utydelige skillet som har oppstått mellom offentlige, private og frivillige organisasjoner. Legitimitetsteori tar for seg hvordan organisasjoner søker å oppnå og opprettholde legitimitet i samfunnet, mens identitetsteori fokuserer på hvordan organisasjoner utvikler og opprettholder sin identitet. I tillegg inkluderer jeg teori som utforsker hvordan dette skillet mellom organisasjonstypene har vokst frem i løpet av de senere årene.

2.1. Utydelig skille imellom ulike typer organisasjoner

Siden andre verdenskrig har utviklingen av organisasjoner ledet til et utydelig skille mellom ulike typer organisasjoner som foreninger, næringsvirksomheter og offentlige organisasjoner. (Bromley & Meyer, 2014, s. 2) Dette er et resultat av antall organisasjoner og intern kompleksitet utvikling. Tidligere forskning har argumentert for at utviklingen er som følge av et større fokus på økonomisk bærekraftighet blant alle typer organisasjoner, både foreninger og offentlige, gjennom desentralisering av den statlige strukturen. Et sentralt begrep i organisasjonsteorien er «hybrid organisasjon», som er å ta elementer fra den private og offentlige sektoren for å bedre utnytte ressursene. Siden 1970 har man sett en lignende trend blant frivillige organisasjoner, som trenger å finne metoder for å kunne finansiere deres arbeid. Foreningers markeds strategi kan i de fleste sammenhenger sies å basere seg på gebyrer for tjenester, kommersielle virksomheter og tverrsektor samarbeid. (Bromley & Meyer, 2014, s. 4 – 5) Men gjennom innflytelse fra den private sektoren skapes det utydelige skille gjennom kommersielle inntekter, donører og sosialt entreprenørskap. Hovedargumentet igjennom tidligere forskning har vært at stadig flere foreninger går vekk fra dette tradisjonelle skillet, og kan heller istedenfor bli definert som sosiale virksomheter eller sosiale entreprenørskap. Likevel viser studier at de fleste frivillige organisasjoner har ikke klart å oppnå økende inntekter over tid, i tillegg til at mange har mislykket i å oppnå nok inntekter til å overleve. Som følge av dette, blir skillet mellom næringsvirksomheter og foreninger enda mer visket bort. (Bromley & Meyer, 2014, s. 6) Men skillet mellom offentlige organisasjoner og frivillige organisasjoner er også blitt mer utydelig. Dette er hovedsakelig gjennom statlige

desentralisering. Tidligere studier av foreninger viser at organisasjoner som baserer seg på statlig støtte, reformerer ledelsen og strukturen innad i organisasjon som påvirker dem i svært høy grad, hvor de i mange tilfeller ender opp som en form for et statlig byrå. I tillegg er det konkurranse om stønad blant foreninger og private organisasjoner som setter press på markedet. (Bromley & Meyer, 2014, s. 6)

Offentlige organisasjoner blir også påvirket av frivillige organisasjoner. Et viktig element er lobbyisme av aktører fra foreninger. Studier har vist at politisk og administrativt arbeid har blitt utformet som følge av påvirkning fra disse aktørene. I tillegg er det tilfeller hvor staten har tatt over eller tatt en større del av arbeidet til frivillige organisasjoner, eksempler fra Storbritannia og USA er «Repair of Bridges, Ports and Highways». (Bromley & Meyer, 2014, s. 7) Private organisasjoner blir likeså påvirket til ulike grader. Et viktig element for dem er at de ønsker å bli ansett som ansvarlige aktører. Over tid har de blitt presset av både lovgivning og samfunnsmeninger til å ta mer hensyn ovenfor klimaet, bedriftens sosiale ansvar, mangfold og demografi på arbeidsplassen, lokalmiljø og kunder. Studier viser at en nyere form for næringsutvikling har oppstått, hvor private organisasjoner har et større fokus på samarbeid med frivillige organisasjoner gjennom teknisk og ansatt ekspertise. Videre er en av kjerneelementene filantropi. Alle disse påvirkningene skaper et mer utydelig skille mellom de ulike organisasjonene. (Bromley & Meyer, 2014, s. 7-8)

Bromley & Meyer argumenterer for at det finnes relevant begrunnelse for oppstandelsen av det utydelige skillet mellom organisasjoner i kulturelle samfunnsendringer. (Bromley & Meyer, 2014, s. 16-17) De mener at tiden har ført med seg et større fokus på rettigheter og forskning, som appellerer til alle organisasjoner universalt. Videre argumenterer de for at sosiale strukturer har blitt endret av dette fokuset, som gjør at disse også har blitt mer lik hverandre. Det kommer av at selve organiseringen har blitt drevet av prinsipper av forskning og rettigheter. Som et eksempel trekker Bromley & Meyer frem bruken av evalueringsprosesser for å nå sine mål, og hvordan dette har blitt svært utbredt hos de aller fleste organisasjoner. I tillegg mener de at den økende overlappen av substans og struktur bidrar til en økende sammenkobling av sosiale strukturer. Sektorer som tidligere var svært distinkte og hierarkiske, har utviklet seg til å bli mer lignende nettverk med samarbeid mellom både private firmaer og frivillige organisasjoner. (Bromley & Meyer, 2014, s. 16-17)

Bromley & Meyer argumenterer altså for at det ikke er en ensidig transformasjon av ideelle organisasjoner til mer bedriftsliknende enheter. (Bromley & Meyer, 2014, s. 17) Mange kjennetegn ved moderne organisasjoner, inkludert både bedrifter og ideelle organisasjoner, kan verken direkte tilskrives profitt- eller maktsøkende motivasjon, eller være strukturert rundt forfølgelsen av ett spesifikt mål. I stedet er det de kulturelle prinsippene som gir aktører retten, ansvaret og kapasiteten til å utvikle og bruke vitenskapelige tilnærminger for å identifisere og løse problemer. Eksempler på slike kjennetegn inkluderer formelle strukturer utviklet for å håndtere usikkerhet på mange fronter (f.eks. strategiske planer, endringsteorier), samt de som fremmer offentlige gode saker (f.eks. åpenhet, ansvarlighet, likhet og bekjempe klimaendringer). Ettersom områdene der menneskelig initiativ virker fornuftig og nødvendig utvides, blir det mulig for enkeltpersoner og organisasjoner å ta hensyn til stadig mer mangfoldige bekymringer innenfor den samme formelle strukturen. Slike strukturer, i form av autonom og ansvarlig beslutningstaking og formell organisering, overgår eldre sektordelinger i samfunnet. (Bromley & Meyer, 2014, s. 17)

2.2. Legitimitet

Mark Suchman definerer begrepet legitimitet som følgende:

- Legitimacy is a generalized perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definition. (Suchman, 1995, s. 574)

På norsk er det tilnærmet som at legitimitet er en generaliserende oppfatning eller formening om at handlingene til en aktør er ønsket, ordentlig eller i tråd med sosiale konstruerte systemer av normer, verdier, tankesett og definisjoner. Begrepet kan derfor bli ansett som en slags paraply som er motstandsdyktig mot en rekke hendelser, men samtidig kan bli merkverdig påvirket av andre. Siden legitimitet består av synet til de som observerer organisasjoner, er organisasjonens legitimitet objektiv, men samtidig skapt subjektivt. En organisasjon kan opprettholde sin legitimitet selv om den skiller seg fra de sosiale normene, fordi dette ikke alltid blir observert. Videre er legitimitet et sosialt konstruert konsept som

betyr at organisasjonen avhenger av visse sosiale grupper, likeså mindre avhengig av synet til andre. Legitimitet kan derfor stå sterkt hos en organisasjon dersom en eller flere grupper anser oppførselen til aktøren å være innenfor det sosiale tankesettet som gruppen støtter. (Suchman, 1995, s. 574)

2.2.1. Hvorfor være legitim?

Ifølge Suchman er det to dimensjoner som forklarer hovedgrunnene til at en organisasjon søker legitimitet.

1. Kontinuitet versus troverdighet.

Handlingene til en organisasjon stabiliseres og styrkes igjennom legitimitet. Eksterne aktører er mer sannsynlig å gi ressurser til organisasjoner som fremstår ønskelige, ordentlige og ansvarlige. På denne måte trenger legitime organisasjoner å investere svært lite i mobilisering. Legitimitet skaper i tillegg en bedre forståelse av selve organisasjonen for eksterne aktører. Samtidig som den er verdig av ressurser, vil det også være mer meningsfullt, forutsigbart og tillitsfullt å tilby ressurser. For eksterne aktører er det svært nyttig å vite hva organisasjoner gjør og hvorfor. Suchman presiserer at handlinger som fører til kontinuitet ikke nødvendigvis skaper troverdighet og i flere situasjoner har organisasjoner fokus på bare en av disse to. (Suchman, 1995, s. 574-575)

2. Passiv versus aktiv støtte.

Tidligere studier om legitimitet viser at det er et skille for organisasjoner når det kommer til å aktivt søke støtte eller basere seg på en mer passiv metode. Hvis målet til organisasjonen er at en spesifikk gruppe ikke skal bry seg om deres arbeid, er nivået for å oppnå legitimitet relativt lavt. I dette tilfellet er det viktigste for aktøren å unngå mer generelle handlinger som fører til at samfunnet helhetlig begynner å mislike organisasjonen. Hvis målet er det motsatte, å oppnå støtte fra en spesifikk gruppe, blir nivået for legitimitet betydeligere høyere. Skillet er mellom tilfeller hvor man tar visse handlinger «for gitt» versus oppnåelse av stor støtte som følge av sine handlinger. (Suchman, 1995, s. 575)

2.2.2. Ulike typer legitimitet for organisasjoner

Suchman argumenterer at legitimitet for organisasjoner kan deles inn i tre typer legitimitet. Disse tre typene baserer seg på den generelle definisjonen av legitimitet som forklart tidligere, men hver type baserer seg på en unik oppførsel for oppnåelse av dette. (Suchman, 1995, s. 577) Jeg velger å utdype kun den moralske legitimiteten, ettersom min oppfatning det er den relevante for studien.

Når en organisasjons legitimitet handler om hva slags normative evalueringer publikum gjør, defineres det som moralsk legitimitet. (Suchman, 1995, s. 579) Dette handler ikke om handlinger som gir goder til visse grupper, men at man som publikum ser på handlingene til organisasjonen som «det rette å gjøre». Tradisjonelt sett blir handlinger som støtter opp under sosial velferd sett på som positivt. Suchman presiserer at det finnes mange tilfeller hvor organisasjoner spiller på moralsk legitimitet uten å nødvendigvis gjennomføre handlingene; så lenge man kan overbevise publikum om at deres arbeid tjener samfunnet helhetlig kan man oppnå legitimitet. (Suchman, 1995, s. 579)

Det finnes fire ulike former av moralsk legitimitet ifølge Suchman:

1. Konsekvenstenking – Når organisasjoner blir vurdert ut ifra hva de klarer å oppnå. Et helt konkret eksempel fra Suchman er organisasjoner som produserer og selger varer som blir vurdert ut ifra kvalitet og verdi. Samtidig finnes det andre organisasjoner hvor arbeidet ikke er mulig å vurdere empirisk. Dermed blir det mer problematisk å anvende konsekvensvurderinger av slike tilfeller. (Suchman, 1995, s. 580)
2. Prosedyremessig legitimitet – En organisasjon kan oppnå legitimitet ved å omfavne prosedyrer og teknikker som er sosialt akseptert i samfunnet. Dersom aktøren klarer å skape et bilde av seg selv som en som forsøker å oppnå sine mål med gode hensikter, vil dette gi legitimitet i samfunnet. Et moderne eksempel på dette er å promotere sine bærekraftige tiltak for å bekjempe klimautfordringene verden står ovenfor. (Suchman, 1995, s. 580)
3. Strukturell legitimitet – Strukturen som organisasjonen innehar kan også skape moralsk legitimitet. Dette gjelder i de tilfeller hvor publikum anser strukturen til en organisasjon å være ansvarlig, ordentlig og deres arbeid reflekteres av en god type struktur. Strukturell legitimitet skiller seg fra prosedyremessig legitimitet hvor fokuset

er på et mer bredt og stabilt system som kun endrer seg over lengre perioder.

(Suchman, 1995, s. 581)

4. Personlig legitimitet – Karismatiske ledere kan opparbeide moralsk legitimitet for organisasjonen de representerer. Disse tilfellene er mer sjeldne som følge av at de generelt sett er mer idiosynkratisk, altså et fenomen. Litteratur på dette området mener at disse individuelle sosiale entreprenørene tradisjonelt sett forstyrrer eldre institusjoner og etablerer nye. Siden slike ledere har ferdighetene til å kunne overkomme etablerte rutiner, gir det organisasjonen mulighet til å unngå uønskede hendelser ved å skyldes på en syndebukk eller bytte ut en i ledelsen. (Suchman, 1995, s. 581-582).

2.2.3. Oppnå legitimitet som organisasjon

Suchman hevder at en organisasjon som starter med en form for arbeid innenfor et område hvor det eksisterer ingen eller svært få aktører, vil ha en utfordring med å oppnå legitimitet. (Suchman, 1995, s. 586 – 587) De har en større jobb med å overbevise audienser om aksept for deres arbeid eller validitet som aktør. Den første utfordringen handler om oppbygning av sektoren. Dersom organisasjon ikke ønsker å fremstå som illegitim og ikke bli sammenknyttet noe annet som ligner mye på deres arbeid, er organisasjonen helt nødt til å bygge opp en egen sektor som er uavhengig av dem som aktør. Et eksempel fra Suchman var på 1950-tallet i USA, da de opprettet «den sivile atomkraften». Dette var for å skape et tydelig skille mellom bruk av atomkraft til sivile forhold og våpenprodusenter. Den andre utfordringen gjelder både for de som bygger opp en ny sektor og de som velger å entre en eksisterende. Utfordringen holder grunn i to elementer: Å tilegne seg en ny, trofast valgkrets, samtidig som de må overtale valgkretser som allerede eksisterer om støtte. Tradisjonelt sett har organisasjoner problemer med denne utfordringen dersom deres teknologi ikke fremstår troverdig eller risikofyllt, dersom deres målsettinger er langt utenfor det tradisjonelle innenfor sektoren og dersom det fremstår som at forholdet til organisasjonen kommer til å bli langvarig og vanskelig å avslutte. (Suchman, 1995, s. 586 – 587)

Videre tar Suchman for seg ulike strategier som organisasjoner kan bruke for å oppnå legitimitet. Grovt sett kan legitimitetsoppbygning deles inn i tre grupper:

- A) Tilegne seg tillit hos et allerede eksisterende miljø ved å tilpasse seg deres forhold. Ledere anser ofte dette som den enkleste strategien for å oppnå legitimitet. Det er fordi det krever hovedsakelig kun tiltak som manipulerer interne strukturer innad i organisasjonen. Det vil si at organisasjonen gjør aktive tiltak for å bli en «insider» i det relevante miljøet, og bruker det som en fordel istedenfor en hindring. (Suchman, 1995, s. 587)
- B) Søke etter miljøer som passer best mulig med organisasjonens handlinger og målsetninger. Dette er en mer proaktiv strategi, hvor lederne ikke ønsker å endre organisasjonen for å kunne passe inn i det relevante miljøet. Da velger de istedenfor å se etter de miljøene som organisasjonen passer inn hos sånn som de er, eller med små justeringer i strukturen. (Suchman, 1995, s. 589)
- C) Forsøke å manipulere miljøet ved å skape nye audienser og meninger som gir legitimitet. De fleste organisasjoner vil oppnå ønskede resultater gjennom strategiene til A) og B), men for noen aktører holder de ikke. Dette gjelder særlig for innovatører som allerede operer utenfor den standarden som de fleste andre organisasjoner gjør. Da er de nødt til å forsøke å manipulere miljøet rundt seg i et forsøk på å gjøre seg selv legitim. Ledere vil promotere og fremheve nye forklaringer av sosiale sammenhenger og samfunnsutfordringer. Denne strategien er meget flytende og svært vanskelig å kontrollere, men det er et felleskjennetegn for de som anvender denne strategien; for å utvikle en ny struktur i miljøet, er organisasjonen nødt til å belage seg på støttespillere som vil støtte opp under deres påstander og forklaringer. (Suchman, 1995, s. 591)

2.2.4. Opprettholde legitimitet som organisasjon

Opgaven med å opprettholde legitimitet er betydelig enklere sammenlignet med å skape eller reparere sin legitimitet. Likevel kan ikke organisasjoner ignorere vedlikeholdet; selv de største organisasjonene kan falle sammen dersom en rekke skandaler, kontroverser og feilvurderinger pågår over tid. De tre hovedutfordringene ved å opprettholde legitimitet er at sosiale grupper innad ofte er ulike og forskjellige, stabilitet fører til stivhet og lite fleksibilitet og institusjonalisering av organisasjonen fører ofte til en opposisjon. (Suchman, 1995, s. 593-594)

Strategiene for å bevare sin legitimitet handler om to fremgangsmåter. Først må organisasjonen etter beste evne forsøke å antyde fremtidige endringer, videre må de også fremheve tidligere oppnåelser. Sannsynligheten for å bevare sin legitimitet øker dersom organisasjonen klarer å antyde hvilke reaksjoner audiensen vil ha til fremtidige hendelser. Som leder av organisasjonen ønsker man å ligge på forskudd, slik at man hele tiden kan justere organisasjonen etter miljøet. Mye av arbeidet i denne strategien handler om å analysere de kulturelle bevegelsene som skjer i miljøet, slik at lederne kan ta stilling til dette ved eventuelle avgjørelser. (Suchman, 1995, s. 594 - 595)

2.2.5. Et begrep under utvikling

David L. Deephouse, Jonathan Bundy, Leigh Plunkett Tost og Mark Suchman drøftet begrepet legitimitet i sin artikkel fra 2017 i «*The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism*». De mener at legitimitet er et fundamentalt konsept for en organisasjon og at det påvirker hvordan den handler, presterer og overlever. I artikkelen forsøker de å gi en mer konkret forståelse av begrepet legitimitet, ettersom de argumenterer for at det svært ofte blir forvirrende og brukt i ulike sammenhenger. I sin studie av 1299 publikasjoner så de at svært mange siterte Suchmans artikkel om legitimitet fra 1995 ordrett og så drøftet hva enn type legitimitet deres publikasjon omhandlet. Dette mener forfatterne er bekymringsverdig for utviklingen av forståelsen av begrepet, ettersom det blir en for enkel definisjon som brukes som en fasit, med to streker under svaret. For eksempel trekker de frem det at legitimitet betegnes som «ønskelig» i Suchmans artikkel fra 1995 ikke lengre er en korrekt måte å referere til begrepet på. Det er fordi de mener at legitimitet ikke må forveksles med status eller rykte. (Deephouse et al, 2017, s. 27-28)

I sin artikkel fra 2008 «*Legitimacy in Organizational Institutionalism*», hvor Deephouse og Suchman omtaler legitimitet, argumenterte de for at en organisasjon enten var legitim eller illegitim. De mente altså at det var et ganske svart og hvitt i organisasjoners legitimitet. I artikkelen fra 2017 er de uenige i dette, og mener heller at det mer riktig at en organisasjons legitimitet kan deles inn i fire forskjellige kategorier. (Deephouse et al, 2017, s.33-34) Dette er akseptert, ordentlig, omdiskutert og illegitim. Skillet mellom akseptert og ordentlig mener de bør være som følgende: akseptert bør brukes for mer passive evalueringer av organisasjoner, også ofte referert til som «tatt for gitt» mens ordentlig gjelder de

organisasjonene som har blitt evaluert mer nøye. Omdiskutert er passende for de organisasjonene hvor deres legitimitet blir debattert, med argumenter for og imot. Deephouse et al. mener det er handlingene eller de fundamentale verdiene til organisasjonen som blir debattert. Illegitim snakker for seg selv, da ansees organisasjonen som illegitim av samfunnet og trenger en radikal reforming eller slutte å eksistere. På et bredere aspekt, argumenterer de videre at legitimitet er fundamentalt avgrenset i to hovedblokker. I den ene er organisasjonen legitim fordi den har opptrådt skikket og ordentlig og ikke blitt utfordret av normer, verdier og systematiske lover og regler. Det betyr at både interessenter og samfunnet kan variere i deres vurderinger av organisasjonen, men på det kollektive nivået i samfunnet er organisasjonen ansett som passende. I den andre blokken finner vi organisasjoner som blir ansett som illegitime. Disse aktørene blir vurdert til å et såpass omdiskutert nivå at på det kollektive nivået i samfunnet blir de ansett som upassende. (Deephouse et al, 2017, s.33-34)

Videre i artikkelen argumenterer de for at legitimitet er av betydning fordi det har konsekvenser for organisasjoner som aktører. Effekten legitimitet har på sosiale og økonomiske handlinger er stor; de fleste interessenter vil bare samhandle med legitime aktører. (Deephouse et al, 2017, s. 34) Videre hevder artikkelen at legitimitet er desto så viktig for frivillige organisasjoners sin overlevelse. Her trekker de frem eksempler av undersøkelser av legitimitet av frivillige organisasjoner i Toronto, hvor det ble konkludert at legitimitet målt igjennom støtte og samarbeid mellom organisasjoner ga større sjanse for organisasjonen til å overleve. (Deephouse et al, 2017, s. 35)

Men hvem er det som egentlig fastslår at en organisasjon er legitim eller ikke? Deephouse et al. mener at det riktige begrepet er kilder. Med kilder mener de interne og eksterne interessenter som støtt og stadig gjør egne vurderinger om hvorvidt organisasjonens verdier og handlinger gjør den legitim. Selve vurdering handler om å sammenligne organisasjonen til spesifikke kriterier eller standarder. Typiske eksempler på kilder mener de er staten, regulerende myndigheter, profesjoner, den offentlige meninger/folkets mening og media. Et viktig poeng som de tar opp, er hvordan den digitale plattformen har skapt et skifte i hva som ansees som media. Stadig flere sosiale bevegelser og individer bruker sosiale medier til å argumentere for og imot organisasjoners handlinger. Det som tidligere ble ansett som «prestisje media», (artikkelen bruker *New York Times* og *The Wall Street Journal* som eksempel) som satte tonen for andre type medier, kan ikke lengre regnes som å ha den samme påvirkningen som de tidligere hadde. Dette kan derfor føre til at selv den mest etablerte

organisasjonen kan få sin legitimitet utfordret. På samme måte kan også sosiale bevegelser og interessegrupper skape legitimitet til organisasjoner basert på visse kriterier de setter.

(Deephouse et al, 2017, s. 36-37)

2.3. Identitet

Stuart Albert og David Whetten skrev i 1985 et kapittel om organisatorisk identitet i boka «*Research in Organizational Behavior*». Deres teori er en grunnpilar innenfor organisatorisk identitet etter min oppfatning, og derfor relevant for oppgaven. De definerer etter sin forståelse i sitt kapittel identitet i organisasjoner.

Albert & Whetten mener at spørsmålet «hvem er vi?» er sentralt for organisasjoners identitet. Denne definisjonen oppstår svært ofte når aktører internt diskuterer hvilke verdier og målsetninger organisasjonen skal ha. Videre mener Albert & Whetten at svaret på hvilken identitet organisasjonen skal ha oppfyller tre kriterier:

1. Identifisere trekk ved organisasjonen som ansees som essensielle. Med dette mener de at organisasjoner trenger trekk som definerer hva som er viktig og essensielle for dem. De mener på det grunnleggende plan at organisasjoners spørsmål om essensielle trekk, har stor påvirkning på avgjørelse som blir tatt hos en aktør. Videre betyr dette at ledere forsøker å definere identitet slik at organisasjonen vet hva de skal gjøre og hvordan andre institusjoner skal forholde seg til dem. (Albert & Whetten, 1985, s. 81)
2. Identifisere trekk ved organisasjonen som skiller dem fra andre organisasjoner. Organisasjoner trenger trekk som gjør at de skiller seg fra andre aktører. Albert & Whetten hevder at organisasjoner lager klassifiseringer og plasserer seg selv innenfor disse for å skape en distinksjon mellom seg selv og andre. Klassifiseringene kan innebære at organisasjoner tilnærmer seg ideologier, kulturer og ritualer. (Albert & Whetten, 1985, s. 82-84)
3. Identifisere trekk ved organisasjonen som gir kontinuitet over tid. Albert & Whetten argumenterer for at identiteten til organisasjoner er et tosidig sverd. På den ene siden er det en styrke å ha en tydelig identitet, men dette gjør det svært risikabelt å

gjennomføre endringer. Dette er fordi at endringer kan føre til tap av identitet som svekker organisasjonen helhetlig. Ved tap av identitet i form av sviktende kontinuitet over tid, kan overlevelsen for en organisasjon bli truet. (Albert & Whetten, 1985, s. 86 – 88)

2.3.1. Definisjon av organisatorisk identitet

Siden 2000-tallet har organisasjoner stadig blitt mer og mer oppmerksom på hva det vil si ha sin egen identitet. Det kan være alt fra utenriksdepartementet som vurderer hva slags omdømme Norge har i utlandet til kirker som vil skape kjente fraser akkurat som «just do it» av Nike. Selskaper som Telenor og Vy er villig til å bruke millioner av kroner for ny logo og navneendring. Organisasjoner har altså økt sitt fokus og satsning på å etablere en tydelig identitet, for å skape et mer unikt bilde av seg selv. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 12)

Begrepet identitet er ifølge Kvåle og Wæraas svaret på hvem man er. Identitet er derfor et begrep som beskriver at man er seg selv, og ingen andre, og at man har en karakter som er lik uavhengig av tid og sted. Dette gjør at man som aktør skiller seg fra andre, og man kan basere sin identitet på mange forskjellige grunnlag som; nasjonalitet, religion, kjønn, utseende osv. Definisjonen av organisatorisk identitet, av Albert og Whetten (1985), som har fått størst oppslutning handler om vektlegging av sentrale, distinkte og varige egenskaper hos en virksomhet. På den andre siden argumenterer Kvåle og Wæraas for at identitet handler i stor grad om oppfatninger, historier og ideer som gir en forståelse av virkeligheten. De mener derfor at organisatorisk identitet ikke nødvendigvis er så statisk som Albert og Whetten hevder. Bakgrunnen for dette er at man i dagens samfunn ser at tradisjonelle skillelinjer har blitt brutt ned, som nasjonalitet, staten eller religion. Spørsmålet om «hvem er jeg» er mer aktuelt enn noen gang i vårt samfunn. I prosessen med å definere seg selv, vil man derfor kunne si at identitet er noe man heller blir enn noe man er konstant. (Kvåle & Wæraas, 2017, s.13-14)

Selv om ideen om at organisasjoner kan ha identitet på lik linje som individuelle mennesker har vært omstridt, argumenterer Kvåle og Wæraas for at organisasjoner operer som «superpersoner», aktører som er større enn individer, men som inneholder de samme egenskapene til å være autonom, tenke rasjonelt og ta valg etter målsetting. I tillegg

argumenterer de for at omgivelsene til organisasjoner, på lik linje som individer, krever at aktører har sin egen identitet. Dette handler om to sentrale elementer som henger tett sammen. Det første er at en virksomhet må vite selv, hvem de er. Dette baserer seg på tidligere nevnt ide om at identitet i stor grad handler om å finne ut av spørsmålet «hvem er jeg?». Men samtidig er det viktig for andre aktører å vite hvem du er. Organisasjoner i samme omgivelser er opptatt av å utvikle kjennetegn, hva andre tenker om de og sammenligner seg med andre. Dette er med på å definere begrepet identitet i organisatorisk kontekst, og viser hvordan det er så sentralt i organisasjonsteori. (Kvåle & Wæraas, 2017, s.14 – 15)

2.3.2. Hvorfor er organisatorisk identitet aktuelt?

Kvåle & Wæraas mener at en forklaring på aktualiseringen av identitet blant organisasjoner er globalisering og hardere konkurranse mellom virksomheter. (Kvåle & Wæraas, 2017, s.16-18) Globalisering har vært med på å gjøre verden «mindre», og flere organisasjoner utvikler seg etter det internasjonale markedet. En følge av denne utviklingen er at virksomheter konkurrerer ikke lenger bare om å ha flest kunder og selge mest av sine produkter. De må også bli ansett som noe positivt og utarbeide en strategi for å styrke sin legitimitet. Med andre ord vil det si at overlevelsen og veksten av virksomheten baserer seg i stor grad på hvordan organisasjonen blir oppfattet i sosial sammenheng. Dette betyr videre at organisasjoners rykte og omdømme ikke nødvendigvis formes igjennom mest solgte produkter og tjenester, men hvordan de har fremstått og skapt et «image» av seg selv. Etersom dette har blitt mer viktig de senere årene, flere organisasjoner åpnet seg opp. Dette gjør at de får flere tilbakemeldinger fra kunder og brukere, nettopp noe de ønsker for å kunne utarbeide seg etter deres ønsker. Videre gjør dette at organisasjonen likeså blir opptatt av hvem de selv er, like fullt som de bryr seg om hva andre synes om de. (Kvåle & Wæraas, 2017, s.16-18)

2.3.3. Symbolsk perspektiv på organisasjonsidentitet

Symboler kan være med på å gjenskape virkeligheten på en annen måte. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 38-39) Symbolene er koder som må tolkes for å kunne forstå selve realiteten. I organisasjoners kontekst betyr dette at omgivelsene og miljøet er i konstant endring, med tanke på tolknings, definerings, kommunikasjons- og forhandlingsprosesser som innebærer tolkning og skapelse av symboler. Helt konkret slår Kvåle & Wæraas fast at et symbol

uttrykker noe, men det er igjennom tolkning det får mening. I tillegg kan et symbol ha flere betydninger. En organisasjon kan bruke en form for symbol for å uttrykke noe, men det blir tolket annerledes. Kvåle & Wæraas bruker Telenors endring av sin logo som eksempel i 2006 hvor de ønsket å symbolisere at de skulle bli mer kunde drevet enn teknologidrevet, men dette kom ikke like tydelig frem hos alle. Videre har kontekst mye å si for hvordan symbolikk blir tolket. Særlig for offentlige organisasjoner, har det de siste årene vært svært «populært» å bryte ned byråkratiet og ta elementer fra den private sektoren for å effektivisere organisasjonen i sin helhet. Men dersom konteksten endrer seg, altså at byråkrati i offentlige organisasjoner blir «inn» igjen, vil man se en rekke organisasjoner bygge opp byråkratiene på nytt. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 38-39)

Det viktigste med symboler er ikke konkret hva som skjer som følge av det, men hva symbolet betyr ifølge Kvåle & Wæraas. Dersom man ikke kjenner til den symbolske meningen bak handlingen, kan man risikere å bli misforstått. Et typisk eksempel på de som kjenner godt til viktigheten av dette er politikere, som ofte møter opp på skoler eller eldresentre for å sende signaler om at de lytter til alle i samfunnet. På samme måte kan organisasjoner bruke sosiale medier til å skape symboler eller donere pengestøtte til «en god sak». Her er verdien av selve symbolet langt viktigere enn hva den ene handlingen i seg selv gjør. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 39-40)

Myter finnes innenfor det symbolske perspektivet av organisasjoner. Myter er mer estetisk og poetisk enn objektiv og rasjonell ifølge Kvåle og Wæraas. Det vil si at myter i kontekst av organisasjoner kan basere på felles forståelser av mennesker, men fortsatt være rent oppspinn og løgn. Svært ofte manifesterer mytene seg i ritualer og seremonier som gir mening for ansatte og tekniske effekter av organisatoriske handlinger. Gjennom dette kan man forstå det slik at symbolikk skaper et bindeledd mellom det subjektive og objektive. Videre kan man forstå at identitet er et sosialt og relasjonelt fenomen. Organisatorisk identitet er derfor ledet av de sosiale samhandlingsprosessene som befinner seg i organisasjonen. (Kvåle & Wæraas, 2017, s.41-43)

2.3.4. Utvikling av organisatorisk identitet

Kvåle & Wæraas hevder at identitetsutvikling innebærer å sammenligne seg selv opp mot andre, for å finne likheter og ulikheter. To viktige mekanismer innenfor denne prosessen er differensiering og individualisering.

- Differensiering handler om å kvitte seg med trekk av noe man ikke ønsker å være. Samtidig betyr det også at man aktivt gjør valg for å fremstå som det motsatte av dette.
- Individualisering går ut på å forsøke å skape en helt ny identitet, for å fremstå spesiell og enestående. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 96-97)

I arbeidet med å utvikle sin identitet oppstår det et spørsmål for organisasjonen som handler om å definere «de andre». Hvem er de andre aktørene? Hva står de for, og hvordan skal man forholde seg til dem? I noen tilfeller kan «den andre» bli «den fremmede». (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 98) Her kan den eksterne aktøren bli ansett som noe annerledes, utenfor, truende og noe man ønsker å ta avstand fra. Kvåle og Wæraas trekker frem filosofen Simone de Beauvoir sitt verk *Le Deuxieme Sexe* (1952) hvor kvinnen blir konstruert som «den andre» i hodet til mannen. I dette eksempelet blir den andre ansett som noe fremmed og farlig, men i tillegg mindreverdige. Det kan også oppstå stigma og stigmatisering igjennom «den fremmede» i det organisatoriske landskapet. En aktør kan bli stemplet av andre aktører eller sosiale grupper på bakgrunn av dens handlinger. En skandale kan forårsake en slik stigmatisering, hvor dette også får konsekvenser for imaget i samfunnet. Stigmaet innebærer et stempel om noe uønskelig, og at man bør unngå denne aktøren. Man kan også bli stemplet som umoralsk, som for eksempel tobakkprodusenter har blitt. «Den fremmede» handler derfor om et negativt, følelsesmessig bilde og representerer noe man ikke ønsker å bli identifisert med. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 102-103)

En spontan identitetsutvikling former organisasjonen igjennom sosiale og relasjonelle erfaringer, tolkning av hendelser, handlinger og relasjoner til dagligdagse meningsskappingsprosesser. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 104-105) Dette er en folkelig, gjerne styrt nedenfra utvikling. Den spontane utviklingen er basert på en mer naturlig, organisk, indre prosess hvor normer, verdier og meninger blir utviklet som følge av den erfaring organisasjonen opparbeider seg mens tiden går. Her vil utviklingen av identitet samsvære tett opp mot selve organisasjonskulturen. Selv om utviklingen kalles for spontan, betyr det ikke at

det må skje tilfeldig. Likevel er dette svært vanlig blant organisasjoner, og det innebærer at det ikke er like planlagt som det, for eksempel den strategiske identitetsutviklingen, er. Denne strategien preges av mer planlagt utvikling, hvor man forsøker å forstå hvilke forventinger som er i omgivelsene. Selve utviklingen planlegges og styres av eksperter i organisasjonen. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 104-105)

2.4. En kort oppsummering

I teoridelen av denne oppgaven har jeg presentert det teoretiske materialet som jeg anser som relevant for å kunne belyse problemstillingen. Jeg har fokusert på det utydelige skillet mellom organisasjoner, legitimitet og identitet. Med denne gjennomgangen av eksisterende teorier og begreper innenfor dette feltet har jeg dannet et teoretisk grunnlag for å utforske og analysere hvordan NOAH har utviklet seg fra å være en radikal aktør til å bli en legitim organisasjon.

Jeg vil utforske hvordan NOAH har endret sin strategi, kommunikasjon og praksis over tid for å oppnå legitimitet i samfunnet. Jeg vil også undersøke hvordan denne endringsprosessen har påvirket organisasjonens identitet og hvordan NOAH oppfattes av ulike aktører og interessenter. Jeg mener at denne teoridelen vil belyse empiriske sammenhenger, identifisere kritiske punkter i NOAHs utvikling og forstå hvordan organisasjonen har klart å transformere sin identitet for å oppnå legitimitet. Dette vil gi et dyptgående og omfattende bilde av NOAHs utvikling og kan gi viktige innsikter og lærdom for andre organisasjoner innenfor den frivillige sektoren som søker å oppnå legitimitet.

3. Metode

Målet med studien er å utforske NOAH som organisasjon og dens ulike sider, og derfor vil det være best egnet med en kvalitativ metode som tilnærming. En case studie av organisasjonen er metoden som vil gi meg best innblikk og forståelse av NOAH. Det vil være til stor fordel med kvalitative intervjuer for å besvare oppgavens problemstilling og utforske dens tematikk. Dessverre avviste NOAH mine forespørsler om intervju, da de ikke hadde tid til å prioritere dette. Den andre relevante metoden som jeg vil bruke, er dokumentinnsamling og analyse av relevante dokumenter, artikler, nyhetsartikler, høringer, uttalelser og andre kilder innenfor samme relevans. Målet med selve oppgaven er å finne ut av hvordan NOAH har gjennomgått markante endringer som har hatt en påvirkning på deres legitimitet og identitet.

3.1. Valg av metodisk tilnærming

I mitt forskningsprosjekt har jeg valgt en kvalitativ metode istedenfor en kvantitativ siden jeg ønsker å forske på hvilke endringer organisasjonen NOAH har gjennomgått siden deres oppstart. Kvantitativ metode er mer gunstig i de studiene man ønsker å teste hypoteser gjennom tall og respondenter. Gerring definerer en case-studie som en metode som undersøker en enkelt enhet eller et lite antall enheter i dybden, for å forstå en sosial eller politisk prosess. Case-studier kan ha forskjellige formål, som å teste teorier, danne teorier, undersøke historiske hendelser og fenomen, og vurdere politiske kampanjer/programmer. (Gerring, 2004, s.342-344) En case-studie vil derfor være svært nyttig i denne oppgaven for å kunne se på hvilke endringer som har skjedd i NOAH siden oppstarten. Det vil være en mer effektiv studie av å fokusere spesifikk på den aktuelle organisasjonen enn å se på flere i henhold til problemstillingen. Jeg synes også det er mest interessant å avdekke hvilke spesifikke endringer og detaljer som har vært med på å endre organisasjonen i sin helhet. Det teoretiske rammeverket har ikke vært fast satt da forskningsarbeidet begynte, derfor har denne oppgaven en induktiv tilnærming. Likevel hadde jeg et ønske om å fokusere på teori som gjaldt legitimitet og identitet.

I min forskning er det ikke mulig å samle inn primærdata fra NOAH, som følge av at de avsto fra å stille til intervju. Dag Ingvar Jacobsen argumenterer for at man i denne situasjonen kan gå fra respondenter til kilder, gjennom hva kildene har sagt og gjort tidligere. Igjennom kildene kan man utvikle både teorier og konkludere. (Jacobsen, 2018, s.170-171) Innenfor

samfunnsvitenskapelig metode blir dette definert som dokumentinnsamling. Med denne metoden samler man inn sekundærdata istedenfor primærdata som i intervju og observasjon. Sekundærdata er samlet inn av noen andre, må tolkes og analyseres for å kunne brukes i studien. Jacobsen hevder at svært lite av sekundærdataen kommer i rådata-form. Dette betyr at dataen er lagt inn «sånn som den er». Med andre ord betyr dette at de som har samlet inn dataen tidligere har hatt en annen hensikt og en helt annen vinkling da de samlet inn dataene. Man må derfor hele tiden stille seg spørsmålet om man kan stole på dataene til kildene. Dette må tas hensyn til når man skal bruke dokumentanalyse som metode. (Jacobsen, 2018, s. 171)

I min studie av NOAH ønsker jeg å se på hvordan de har endret seg siden 1989 og spesielt med et fokus på legitimitet og identitet. Jeg blir nødt til å bruke sekundærdata fra nyhetsartikler og relevante nettsider, men likeså også høringer, uttalelser og programmer. Som følge av at legitimitet og identitet kan baseres på oppfatning og følelser, er det ikke alltid at mine analyser av relevante dokumenter og kilder fokuserer på sannhet, men heller meninger og visjoner. Dette gjelder likevel ikke alt innhold, ettersom jeg i tillegg også ønsker å undersøke om hvilke eventuelle endringer NOAH som organisasjon har gjennomgått. Dette er konkrete resultater/tiltak. Videre blir det viktig for meg å holde meg objektiv når jeg undersøker nyhetsartikler, ettersom de ulike kildene har sine egne vinklinger på samme saker. I denne studien har jeg kun benyttet meg av offentlige, publiserte tekster. Jeg har ikke hatt tilgang til interne dokumenter.

Oppgavens hensikt er å skape innsikt i hvordan en organisasjon kan gå fra å bli ansett som en «nisje» organisasjon og radikal, til å bli en svært sentral aktør innenfor sitt felt. Et underliggende spørsmål i hele denne oppgaven her om det er NOAH som har endret seg for å tilpasse seg samfunnet, eller er det samfunnet som har endret seg og deretter ført til at NOAH ansees som en mer tradisjonell organisasjon etter folkets oppfatning. Jeg mener det er viktig å nevne at oppgavens kjerne svekkes som følge av at det ikke ble mulighet for å gjennomføre intervjuer, da jeg tror dette ville kunne gitt bedre innsikt i hvilken tankegang som har ligget bak utviklingen til NOAH, og om det har vært en bevisst, langtidsplan bak utviklingen.

3.2. Reliabilitet og validitet

Jacobsen mener at undersøkelser alltid skal forsøke å oppnå minst mulige problemer knyttet til reliabilitet og validitet. Det betyr at vi må være kritiske til de dataene som vi har samlet inn. (Jacobsen, 2018, s. 227-228) Leseren må kunne tro at dataene som blir brukt gjenspeiler

virkeligheten. Dette hever kvaliteten over forskningsprosjektet, ifølge Jacobsen. For å oppnå dette, må forskeren reflektere over forholdet mellom forskningen og de faktiske resultatene. Dette innebærer å forklare ovenfor leseren hvilken rolle forskeren har i selve prosjektet. (Jacobsen, 2018, s. 246-247)

Jacobsen tar for seg en rekke spørsmål en forsker bør stille knyttet opp til validering av sine undersøkelser innenfor intern gyldighet. Det første handler om å stille seg spørsmålet om man har funnet de riktige kildene. (Jacobsen, 2018, s. 229) I kontekst av min studie, handler dette om hvilke kilder jeg har brukt for å gjennomføre min dokumentanalyse. Et viktig poeng her er selvfølgelig at den viktigste og mest sentrale kilden, NOAH selv, ikke var mulig å intervju. Dette har uten tvil en påvirkning på forskningen, da selve studien ikke har primærdata fra hoved subjektet i selve undersøkelsen. Likevel vurderer jeg kildene som brukes til dokumentanalyse, som relevante nok til å kunne forme konklusjoner ut ifra de forskningsspørsmålene som har blitt stilt. Bakgrunnen for at jeg har valgt å bruke NOAHs egne medier som en av mine hovedkilder, er at jeg argumenterer for at deres informasjon om organisasjonen inneholder mer relevante opplysninger enn andre kilder. Likevel er det viktig å huske på at NOAH som en egen kilde, igjennom ulike medier, kan være preget av subjektive oppfatninger og perspektiver. Derfor har jeg også valgt andre kilder som artikler, nyheter og ytringer for å balansere de ulike perspektivene. Jeg vil også argumentere at selv om jeg ikke har fått mulighet til å innhente primærdata, er det en styrke ved sekundærdata som handler om at de er tilgjengelig for alle. Med andre ord er dataene som er brukt i studien åpen for alle til å se igjennom selv.

Den neste spørsmålet en forsker må stille er hvorvidt kildene gir riktig informasjon. Et typisk eksempel som kan skille en kilde fra en annen, er en kilde som har vært med på en hendelse versus en som gjenforteller hva han/hun har hørt om hendelsen. (Jacobsen, 2018, s. 230) For min oppgave om NOAH, er det svært få kilder som svarer direkte eller gjenforteller noe konkret rundt forskningsspørsmålene. I stedet bruker jeg den informasjonen jeg har tilgang på, til å trekke linjer imellom utvikling av legitimitet, identitet og organisasjonens status i samfunnet. For å kunne vurdere om informasjonen jeg har tilegnet meg er korrekt, forsøker jeg så godt det lar seg å gjøre å sammenligne den opp mot andre kilder. Et typisk eksempel på dette er å sammenligne en nyhetsartikkel med en andre fra en andre nyhetskilder. Igjennom min innsamling av informasjon fra NOAH sin hjemmeside selv, har det vært viktig å vurdere

all informasjon opp mot andre kilder for å sikre at det ikke blir presentert feilaktig informasjon.

Validering innenfor ekstern gyldighet handler om å kunne presentere funn som er generaliserbare. All forskning styrkes dersom det viser seg at funnene kan generaliseres utover den ene studien som har blitt gjennomført. Dette avhenger av to forhold: antall enheter og hvordan enhetene er valgt ut. (Jacobsen, 2018, s. 238) Jacobsen forklarer at flere antall enheter, gjør det mer sannsynlig at man kan generalisere de funnene som blir gjort. (Jacobsen, 2018, 238) Dette er ikke relevant for mitt forskningsprosjekt, da jeg har valgt å fokusere spesifikt på NOAH. I slike tilfeller vil sannsynligheten for generalisering avhenge av hvordan utvalget av enheten er tatt. Det er mulig å velge ut en enhet man mener kan være representativt for flere enheter. (Jacobsen, 2018, s. 239) Min forståelse av NOAH er at de startet opp som en liten organisasjon uten noen form for sterk organisasjonsstruktur. Spol frem til 2023, og de er en av de største og mest sentrale aktørene innenfor dyrs rettigheter, fått flere, store politiske gjennomslag og har blitt høringsinstans for landbruks- og klimadepartementet. Målet med forskningen er å se hva det er som har skjedd siden oppstarten. Jeg mener at NOAH er en enhet som er representativ for organisasjoner som utfordrer samfunnets syn og meninger, som går imot «majoriteten» og gjør en betydelig utvikling av sin legitimitet og identitet. Funnene i denne forskningen har skal kunne vise hvordan de gjennomførte denne utviklingen.

For å opprettholde høy grad av reliabilitet er det viktig med pålitelighet i forskningen. Det er to forhold som truer reliabiliteten til denne studien. Den første handler om unøyaktig registrering av data. (Jacobsen, 2018, s. 245) Igjennom hele denne forskningsprosessen er det mye data som skal registreres, noteres og samles inn. Det helt essensielt for oppgavens pålitelighet at dataene som samles inn, er registrert riktig. Det betyr at slurv kan føre til store problemer for studien i sin helhet. Mesteparten av min tid til innsamling av data har foregått igjennom leting på internett, hvor jeg har sørget for å sitte stille for meg selv på et lukket rom for å unngå forstyrrelser. Jeg har brukt god tid på å sørge for at jeg ikke hopper til det første jeg finner, men undersøkt godt igjennom hele artikler, nettsider og lignende for å få et helhets bilde av dataen før jeg velger å registrere det. Det neste forholde som kan true reliabiliteten er unøyaktig analyse av dataen. (Jacobsen, 2018, s. 246) Igjennom kategoriseringen og selve analysen av den dataen som er samlet inn, er det viktig å ikke ta på for lett denne fasen. En

måte jeg har valgt for å forsøke å hindre unøyaktige analyser, er å la andre med lik eller mer kompetanse lese igjennom slik at jeg også får deres innspill på mitt arbeid.

3.3. Min rolle i forskingen

Som forsker i dette prosjektet har jeg ingen visjon om å ta noen side eller prøve å frem en vinkling som jeg mener er rett. Jacobsen skriver likevel at det er få i dag som tror forskning er helt verdifritt. (Jacobsen, 2018, s. 56) Selv om det er ubevisst, bærer denne studien preg av hvilken aktør jeg har valgt å studere og hvordan jeg har forsøkt å gå frem for å finne svar på problemstillingen. Jacobsen skriver videre at siden nøytralitet ikke er mulig i et forskningsprosjekt, er det viktig med åpenhet. (Jacobsen, 2018, s. 56) Derfor synes jeg det er viktig å nevne at jeg verken i skrivende stund eller tidligere har tatt noen signifikant del i kampen for dyrs rettigheter eller vært involvert i arbeidet til NOAH. Opphavet til problemstillingen kom av interesse for ulvedebatten, som jeg selv heller ikke har tatt noen stor del av eller bærer sterke meninger for. Likevel synes jeg at det er en viktig samfunnsdebatt, og ble videre interessert i organisasjonen NOAH.

4. Presentasjon og drøfting av funn

I denne delen av oppgaven vil jeg diskutere problemstillingen *Hvordan har NOAH utviklet seg fra å være en radikal aktør til å bli en legitim organisasjon?* ved å drøfte de tre forskningsspørsmålene:

- 1) Hva slags arbeid har NOAH utført, og hvilke virkemidler har de tatt i bruk?
- 2) Hvordan har NOAH tilegnet seg legitimitet og formet sin identitet?
- 3) Hvordan har samfunnets syn på dyrs rettigheter endret seg, og hvilken påvirkning har NOAH hatt på denne endringen?

Organiseringen av underkapitlene er delt inn slik at hvert forskningsspørsmål blir drøftet i tur og orden.

4.1. Hva slags arbeid har NOAH utført, og hvilke virkemidler har de tatt i bruk?

På NOAH sine hjemmeside, har lederen for organisasjonen Siri Martinsen skrevet en fremhevelse av organisasjonens viktigste saker, hendelser og utvikling fra oppstart i 1989 og frem til 1999. Hun skriver at i 1989 startet organisasjonen «Pelsavslaget» opp som en anti-pels-organisasjon. Relativt kjapt innså medlemmene av organisasjonen at de ønsket å utvide arbeide sitt til mer enn bare pelsoppdrett, derfor endret de navn til «NOAH – dyrenes frigjøringsfront» i 1990. Videre skriver Martinsen at en viktig del av det tidlige arbeidet for organisasjonen var å skape et radikalt image av organisasjonen. På dette tidspunktet var de den eneste aktive dyrrettighetsorganisasjonen i Norge. Hun forklarer at de brukte kraftige virkemidler, som ubehagelig bilder av dyr i trange bur eller som er lenket fast, samtidig som de reiste rundt i hele landet for å spre ordet om organisasjonen utenfor Oslos grenser. Da fotograferte og filmet de også pelsfarmer og husdyrbruk, ettersom de mente at det fantes svært lite konkret billedmateriale fra dyrehold i Norge på denne tiden. (Martinsen, 1999)

Martinsen presenterer flere aksjoner NOAH gjennomførte de neste årene som fikk oppmerksomhet. I 1991 utfører de «heller naken enn pels» aksjonen på Oslo Plaza, hvor det ble holdt et moteshow for pels. Selv hevder NOAH at dette bidro til at anti-pelssaken fikk mer oppmerksomhet enn selve showet, arrangørene gikk senere konkurs og det har siden ikke vært noen pelsmoteshow i Oslo. I 1992 får NOAH medhold fra offisielt hold om at kutreneren ikke

er dyrevennlig. (Martinsen, 1999) En kutrener er bøyle som ble brukt i fjøset når kuene sto i båser. Bøylene var over kuas rygg og førte strøm hver gang kua gjorde fra seg i båsen. Det er fremdeles tillat å bruke dette for kyr i melkeproduksjon, men ikke anbefalt i andre tilfeller. (Vangen, 2022) Gjennombruddet i pressen kommer også i 1992 da NOAH støtter Norges første dyrefrigjøringsaksjon av to griser. Videre i 1993 får NOAH mer oppmerksomhet. Martinsen beskriver hvordan NOAH støtter en ikke-voldelig aksjon med materiell ødeleggelse mot en hvalskute. Dette fører til en aggressiv pressestorm med hard kritikk som følge av at NOAH er en av svært få organisasjoner som ikke kritiserer aksjonen, konstaterer Martinsen. Men samtidig fører det til at Universitetet i Tromsø dropper et prosjekt hvor de ønsket å gjennomføre forskning på isbjørnunger, begrunnet med frykt for «NOAH-aksjoner». Dueslipp under OL-seremonien droppes på samme, relevante grunnlag. (Martinsen, 1999)

Martinsen skriver videre at NOAH ble høringsinstans for Landbruksdepartementet i 1994. Dette er også året hvor organisasjonen begynner å knytte utenlandske kontakter. De fortsetter arbeidet med å avvikle pelsoppdrett ved å samle inn 10.000 underskrifter, i tillegg til at Etikktvalget under Landbruksdepartementet uttaler at pelsdyrhold bør avvikles. NOAH jobber også aktivt for å påvirke Etikktvalget til å gå imot delfinarium i Grimstad, noe de får gjennomslag for. (Martinsen, 1999) Martinsen skriver videre at NOAH fortsetter det harde presset på pelsdyroppdrett næringen, og i 1996 stempler de pelsindustrien til «Norges mest dyrefriendlye næring» og for dette gir de dem et «diplom». Martinsen forklarer også hvordan NOAH igjennom denne perioden vokser også som en organisasjon; de tar over Euroniche Norge, en studentorganisasjon mot dyreforsøk i undervisning. I 1997 går de hardt ut mot regjeringens forslag om å tillate veterinærer og lekmann å kastrere griser uten bedøvelse. Organisasjonen er også aktiv i å prøve nye metoder for å nå ut til folk i hele landet, og lanserer sin egen nettside dette året. I 1999 hadde NOAH 1200 medlemmer og 10 lokalgrupper, ble drevet gjennom ulønnet, frivillig arbeid og støttet ulovlige aksjoner som var ikke-voldelige og ikke skapte situasjoner som kunne komme til skade for både menneske og dyr. (Martinsen, 1999)

Videre ønsker jeg og presentere noen av de viktige sakene for NOAH i nyere tid. 14. juni 2019 vedtok Stortinget med 101 mot 68 stemmer å avvikle pelsdyrnæringen innen 1. februar 2025. Av de politiske partiene omtaler Aftenposten vedtaket som en stor seier for Venstre. (NTB, 2019) Men det var en enda større seier for NOAH, hvor dette hadde vært en kjernesak for organisasjonen helt siden oppstarten i 1989. På sin hjemmeside skriver organisasjonen i

2018 at de har nådd et stort mål gjennom 28 år med arbeid. På dette tidspunktet hadde det blitt offentlig kjent at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre hadde forpliktet seg til å gjennomføre avviklingen, i tillegg til at det var kun Senterpartiet og Kristelig folkeparti som var aktive motstandere av forslaget. Videre skriver NOAH at de har kjempet mot pels siden 80-tallet, hvor på den tiden deres arbeid handlet om informasjon og dokumentasjon av krenkelse av dyrevelferden innenfor pelsdyrnæringen. Siri Martinsen forteller at de har gjennomført 14 fakkeltog mot pels og siste gjennomføring brakte ca. 9000 mennesker i 30 forskjellige byer og steder. (NOAH, 2018) 01.07.2019 tredde loven om forbud mot hold av pelsdyr i kraft, og det ble besluttet av Stortinget at pelsdyrnæringen skulle avvikles innen 2025 i Norge. (Vangen, 2022)

I tillegg til avviklingen av pelsdyrnæringen har NOAH vært svært aktive innenfor ulvedebatten. 30. desember 2021 publiserte NRK en artikkel om ulvejakt, hvor Oslo tingrett hadde stanset den statlige planlagte fellingen av 25 ulv i fire ulike revier. Kravet om stans kom fra NOAH, Foreningen Våre Rovdyr og Verdens naturfond ettersom de mente vedtaket til staten var ulovlig. Som følge av medhold i Oslo tingrett, var det glede og lettelse hos miljøvernorganisasjonene. (Nordli, Bazaz & Hågensen, 2021) Men på nyåret kom kontrabeskjeden: Staten har anket saken til lagmannsretten, og fått medhold. Dette betydde at fellingen av 25 ulv ville gå som planlagt. Siri Martinsen, daglig leder i NOAH, uttrykte sjokk og misfornøyelse med kjennelsen til lagmannsretten. (Kessel, 2022). Vinteren 2022/2023 har Klima- og miljødepartementet vedtatt jakt av ytterligere 21 ulver, og NOAH samarbeider tett med WWF og Foreningen Våre Rovdyr for å stanse jakten. (NOAH, 2023)

I 1994 ble NOAH høringsinstans for Landbruksdepartementet, og senere også for Klima og miljødepartementet. NOAH skrive selv på sin nettside at de har som følge av dette vært en stor pådriver for å styrke dyrenes rettsvern. Blant annet mener de å ha påvirket de politiske partiene til å alle ha et kapittel som omhandler dyrevern. Fra den første stortingsmeldingen om dyrevern og dyrevelferd ble offentliggjort i 2003 frem til en ny Dyrevelferdslov i 2010, hevder NOAH selv at de jobbet med å påvirke, informere og sette press på politikere for en ny lov som ga strengere straff for mishandling av dyr, samtidig for å gi flere rettigheter til dyr. Bare noen år senere, i 2015, ble dyrepoliti lansert i Norge. Organisasjonen selv kaller dette en «vesentlig seier for NOAH». (NOAH, 2023)

Fra oppstarten i 1989 til i dag har NOAH utvidet sitt arbeid til å dekke et omfattende område gjeldende dyrs rettigheter. NOAH sin hjemmeside har en oversikt over hvilke områder organisasjonen arbeider med:

- Dyr i landbruk
- Pelsdyr
- Ville dyr
- Store rovdyr
- Dyr i havet
- Dyr i underholdning
- Familiedyr
- Dyr i forsøk
- Dyrs rettsvern (NOAH, 2023)

Siden 1989 har NOAH gjennomført en rekke aksjoner og brukt ulike virkemidler for å fremme dyrs rettigheter. I begynnelsen fokuserte de på kampen mot pelsoppdrett, men utvidet senere arbeidet til å inkludere ulike dyretemaer. Jeg tolker dette som et tydelig tegn på at organisasjonen har hatt ambisjoner om å styrke alle dyrs rettsvern i Norge. NOAH har igjennom årene brukt forskjellige virkemidler, som å vise bilder av dyr i trange bur og gjennomføre «heller naken enn pels» aksjonen. I tillegg til dette har de vært opptatt av å spre informasjon om dyrs forhold i ulike næringer. Man kan tolke det slik at virkemidlene har hatt til sin hensikt å gjøre folk og ikke minst politikere mer bevisst på det de mener er uholdbare forhold for dyr. Gjennom årene oppnådde de flere seire, inkludert avviklingen av pelsdyrnæringen i Norge innen 2025. De har også vært engasjert i ulvedebatten og har fungert som høringsinstans for Landbruksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. NOAH har jobbet for å styrke dyrenes rettsvern og har påvirket politikere til å inkludere dyrevern i sine programmer. Det er derfor innenfor rimelig sannsynlighet etter min mening å argumentere for at NOAH har bidratt til en bredere bevissthet om dyrs rettigheter og velferd i samfunnet.

4.2. Hvordan har NOAH tilegnet seg legitimitet og formet sin identitet?

I dette underkapittelet vil jeg presentere og drøfte mine funn knyttet opp mot hvordan NOAH har tilegnet seg legitimitet og formet sin identitet. Jeg ønsker å opplyse leseren på forhånd at disse to temaene i mange tilfeller går i hverandre, derfor mener jeg for oppgavens struktur at de passer best inn i samme underkapittel. Jeg kommer til å forsøke å dele de opp så godt som det lar seg gjøre, men for ordens skyld er det greit at leseren er bevisst på dette.

4.2.1. Med fokus på følelser

I det forrige kapitlet argumenterte jeg at NOAH har lagt stor vekt på informasjonsformidling og opplysning som en sentral del av sitt arbeid. Videre mener jeg at en stor del av deres identitet arbeid har handlet om å sette folks følelser i sving. Tidlig i organisasjonens historie brukte de virkemidler som spredning av ubehagelige bilder av dyr i trange bur og dokumentering av forholdene i pelsdyrnæringen. Disse bildene ble flittig brukt både på deres hjemmeside og sosiale medier, og jeg vil argumentere at de spiller en betydelig rolle i organisasjonens kommunikasjon. Bildene som brukes varierer avhengig av innholdet i artikkelen eller ytringen, hvor artikler med positiv utvikling for dyrene presenterer bilder av "smilende" og fornøyde dyr, mens artikler som tar opp negative situasjoner viser bilder som illustrerer disse forholdene. Det er også verdt å merke seg at på NOAHs forside er det for tiden et bilde av en ulv med en mulighet for å donere til organisasjonen. Dette virkemidlet mener jeg forsøker å appellere til følelsene, spesielt i den opphetede ulvedebatten som har sterke meningsmotsetninger.

NOAHs ark er et magasin som utgis tre ganger i året av NOAH. De beskriver magasinet selv som en informasjons og oppdateringskanal fra organisasjonen og ut til sine medlemmer eller kjøpere av magasinet. (NOAH, 2023) Dette er en av de «eldre» mediene som NOAH har brukt for å nå ut til flere. De var også svært tidlige ute med å opprette sin egen hjemmeside, allerede i 1997. (Martinsen, 1999) Videre er de svært aktive i dag på sosiale medier, særlig Facebook og Instagram. I tillegg til sin hjemmeside, er de også svært aktive i å føre sine saker

med bildebruk og videoer gjennom disse kanalene. Det kan derfor tolkes slik at NOAH helt fra oppstarten i 1989, og fortsatt i dag aktivt bruker billedelige virkemidler for å påvirke samfunnet ved å spille på følelser for dyr. Hensikten kan likevel antas også å være opplysning om faktiske forhold for dyr i ulike situasjoner. Jeg mener at siden organisasjonen fortsatt bruker dette virkemiddelet aktivt, at det kan med stor sannsynlighet antas å ha hatt påvirkning og derfor så fortsetter de med å videreutvikle sin måte å spre bilder og videoer igjennom nye plattformer som en del av sitt identitetsarbeid.

Jeg argumenterer for at NOAH bruker aktivt bilder av dyr som sine symboler. Men tolkningen kan være forskjellig, avhengig av personen som ser mediene. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 38-40) Det jeg har slått fast er at organisasjonen klarer å skape engasjement og oppmerksomhet rundt temaene de tar opp. Bevisstgjøringen i mange av sakene organisasjonen har arbeidet med, har vært målet til NOAH helt fra oppstarten. Videre er det tydelig at NOAH er bevisste i hva slags type bilder de bruker i ulike sammenhenger. For å presisere hva symbolet skal bety og hvordan organisasjonen ønsker at personer skal tolke bildene, velger de spesifikke bilder til spesifikke saker for å treffe mest mulig. Eksempelvis ble det publisert mange bilder av dyr i trange bur og/eller lenket fast i de årene organisasjonen kjempet for å stanse pelsdyrnæringen. Det underliggende, bevisste valget her etter min tolkning baserer seg på at majoriteten av folk som ser dette vil føle på medfølelse og sorg for dyrene som lider på disse bildene. Jeg argumenterer for at NOAH forsøker å både sette følelser i sving hos folket, samtidig som de skaper en organisasjonsidentitet om at de er en aktør som ønsker å «redde» dyrene.

4.2.2. Den moralske legitimiteten

Moralsk legitimitet tilegnes igjennom subjektive oppfatninger gjort av eksterne miljøet rundt organisasjonen. (Suchman, 1995, s. 579) Da NOAH ble etablert som en frivillig organisasjon, kan det ha vært utfordrende å oppnå legitimitet. Som en ny aktør på feltet var de nødt til å bygge tillit og troverdighet blant både allmennheten og beslutningstakere. Det er etter min mening to aspekter de måtte fokusere på. Det første gjaldt å være tydelige med sitt formål, som er å kjempe for dyrs rettigheter og aktivt gå imot dyremishandling. Jeg vil argumentere for at dette er et formål som flere kan relatere til og sympatisere med, og derfor trekke til seg mennesker som delte samme syn. Det andre aspektet handler om aktivisme. Dette var viktig

for å gi økt oppmerksomhet rundt dyrs rettigheter, og samtidig vise seg frem som en aktør som kjempet for dyrs rettsvern. Jeg mener at god bruk av aktivisme kan være med på å skape økt synlighet og troverdighet.

Troverdighet for å få gjennomslag for sine saker, var særdeles viktig for NOAH etter min mening. Det er fordi de ønsket å gjennomføre samfunnsendringer i forhold til dyrs rettigheter og rettsvern. I tillegg til dette var de nødt til å skape en sektor for dyrevern som sto uavhengige av organisasjonen selv som aktør. Med andre ord var NOAH nødt til å overbevise befolkningen om at det forelå et behov for parter som representerte dyrs rettigheter i samfunnet og herav styrke rettsvern for dyr. Mark Suchman argumenterer i sin teori om legitimitet at organisasjoner kan forsøke å manipulere miljøet rundt organisasjonen for å skape en ny standard eller meninger. Igjennom nye forklaringer og promoteringer av sosiale sammenhenger og samfunnsutfordringer, kan dette skape legitimitet for en organisasjon. (Suchman, 1995, s. 591) Selv om begrepet «manipulere» kan tenkes å være et negativt ladet begrep, er det ikke nødvendigvis uetisk i denne konteksten etter min forståelse. Jeg forstår det slik at NOAH har forsøkt å påvirke sine omgivelser for å skape nye oppfatninger og meninger som gir legitimitet. Dette er fordi jeg mener at organisasjonen ikke så etter et miljø som den passet inn i, men i stedet forsøkte å oppnå legitimitet nettopp ved å utfordre etablerte normer og trosse konvensjonelle praksiser. Denne strategien for å tilegne seg legitimitet avhenger av at organisasjonen ganske raskt kan få støtte fra andre hold, ellers risikerer de å bli stående alene. (Suchman, 1995, s. 591) Jeg argumenterer for at de trengte å investere i mobilisering, for å skape engasjement og for å få flere til å stille seg bak deres sak. Det betyr at de også søkte aktiv støtte istedenfor å tilegne seg passiv støtte, noe som ikke vil fungert like bra ettersom NOAH var nødt til å fremme sin sak, og utfordret det etablerte systemet innenfor dyrs rettigheter. Jeg tolker det derfor slik at organisasjonens legitimitet har derfor vært både styrket og utfordret samtidig:

1. Ovenfor sympatisører og tilhengere av styrket rettsvern for dyr, øker NOAH sin legitimitet som en aktør som stiller opp for dyrs rettigheter og er villig til å bruke diverse virkemidler for rettferdighet.
2. Ovenfor «motparten», som i mange tilfeller har vært bønder, jegere, næringsdrivende med dyr, men også underholdningsaktører i form av sirkuser, svekkes NOAH sin legitimitet hvor de blir ansett som en radikal og en form for «nisje» organisasjon som

ikke tenker over de økonomiske og tradisjonelle konsekvensene av omveltninger i det etablerte systemet.

Jeg argumenterer for at NOAH har klart å skape engasjement hos de som anser organisasjonen som moralsk legitim. Det er fordi at legitimitet tilegnes igjennom det faktum at publikum eller samfunnet ser på handlingene til NOAH som «det rette å gjøre». (Suchman, 1995, s. 579) Man kan tolke det slik at deres legitimitet baserer seg på at de jobber for dyrs velferd, og «ingen» er imot dette fordi majoriteten ser på dyrs velvære som en objektiv god ting. Sentral Statistikkbyrå foretok en undersøkelse i 1994 som fortalte at ca. 4 av 10 husholdninger har kjæledyr. Dette er over 545 000 husholdninger. (Kristiansen, 1994) Med andre ord betyr dette at det i 1994 var hundretusenvis av nordmenn som eide kjæledyr, og man kan med stor sannsynlighet anta at en prosentandel av disse også var opptatt av dyrs rettigheter. Videre kan man også anta at en andel av dyreeiere var opptatt av dyrs rettigheter utover sine egne kjæledyr, og i tillegg at det var nordmenn som ikke eide kjæledyr som fortsatt var opptatt av rettigheter for dyr. Dessverre har jeg ikke klart å finne noen god statistikk på kjæledyr i Norge i senere tid, ei heller meningsmålinger som omhandler dette. Men jeg mener det er rimelig å tenke seg at antall kjæledyreiere i Norge har holdt seg relativt stabilt. Hvis man da trekker linjer mellom dette og oppnåelse av moralsk legitimitet, gir det mening at en dyrevernsorganisasjon som NOAH kan oppnå legitimitet i samfunnet hvor det ikke finnes noen part som har dyrs rettigheter som sin kjernesak. Da organisasjonen startet opp, dreide det seg om hvorvidt dyr i fangenskap i pelsdyrnæringen ble utsatt for uholdbare forhold. Videre har de utviklet seg til å dekke flere områder gjeldende dyrs rettigheter. Det overordnede standpunktet i alt NOAH står for som publikum anerkjenner er: «Dyremishandling i vårt samfunn er uakseptabelt.». For de aller fleste sier det seg selv; ingen går aktivt ut og støtter dyreplageri. Men når det politiske og lovgivende systemet i samfunnet mangler en part som representerer dyrs rettigheter, er det sannsynlig å anta at en organisasjon som NOAH oppnår moralsk legitimitet for å fylle denne rollen.

Innenfor moralsk legitimitet, mener jeg at man kan videre spesifisere NOAH som en organisasjon som har tilegnet seg prosedyremessig legitimitet. (Suchman, 1995, s. 580) Jeg begrunner dette med at de har klart å skape et bilde av seg selv som handler om at de ønsker å oppnå sine mål med gode hensikter. Dette i seg selv skaper legitimitet i samfunnet. En typisk sammenligning er organisasjoner, mer spesifikt private firmaer, som markedsfører deres satsning på bærekraftige tiltak for å bekjempe klimautfordringer. (Suchman, 1995, s. 580)

Dette gir dem legitimitet på samme måte som NOAH, fordi de viser til miljøet rundt organisasjonen hva de forsøker å gjøre for å oppnå mål som gagnar samfunnet og i kontekst av klimaendringer, hele verden. Siden «ingen» ønsker at dyremishandling skal være en del av systematiske forhold, praksiser og næringer, oppnår NOAH prosedyremessig legitimitet i samfunnet etter min mening. En annen grunn til at dette gir dem legitimitet, er fordi det er svært utfordrende å være en motpart i en sak om dyrs velvære. Norges Bondelag har gått sterkt imot vedtaket til regjeringen om å nedlegge pelsdyrfarmer i Norge. Argumentet deres er at dette vil ha store, negative økonomiske virkninger for bønder innenfor næringen. De argumenterer heller for en videreutvikling av pelsdyrfarmene, med fokus på dyrevelferd. (Norges Bondelag, 2023) Dette er et eksempel på hvordan en motpart i en slik sak opplever at de blir overkjørt og at vedtak som dette er uforutsigbare. Det viser hvordan påvirkningskraft NOAH kan ha på politikkutvikling i slike saker. Selv om aktører som Norges Bondelag har støttet bærekraftig utvikling av pelsdyrnæringen, overbeviser det ikke politikerne til å la næringen overleve. Her kan det også tenkes at det er vanskelig for politikere å stå imot NOAH, da det kan oppleves vanskelig å argumentere imot den moralske «gjøre det rette» legitimiteten organisasjonen bringer i en slik sak. I tillegg vil de mest sannsynlig oppleve presset fra folket, som nevnt tidligere NOAH er gode på å engasjere.

Likevel er det ikke helt uten kontroverser og kritikk at NOAH har tilegnet seg legitimitet. En del av moralsk prosedyremessig legitimitet er at organisasjonen bruker prosedyrer og teknikker som er sosialt akseptert i samfunnet. Da organisasjonen startet opp, gjennomførte de flere aksjoner, demonstrasjoner og ga støtte til Sea Sheperd sin aksjon i 1993, som tidligere nevnt. Som Siri Martinsen skriver selv om hendelsen: «Som de eneste i Norge som ikke kritiserer dette nedom og hjem, får NOAH en nokså aggressiv pressestorm mot seg.» (Martinsen, 1999) Dette er et eksempel på hvordan organisasjonen i de tidlige årene deltok og aktivt gjennomførte handlinger med den hensikt, etter min tolkning, om å tilegne seg et rykte om at de var kompromissløse, radikale og utfordrende. (Martinsen, 1999) Og det er nettopp dette som jeg synes er interessant i kontekst av legitimitetsoppbygningen til NOAH. Prosedyremessig, moralsk legitimitet baserer seg oppnås ved at det eksterne miljøet utenfor organisasjonen, anser metodene og praksisene som blir brukt til å være akseptert. Det trenger ikke nødvendigvis å være prosedyrer som er moralsk gode ansett av majoriteten, men de må være sosialt aksepterte i samfunnet. Demonstrasjoner med materielle skader er en utfordrende fremgangsmåte dersom man forsøker å tilegne seg legitimitet vil jeg argumentere for. Man skaper stor usikkerhet rundt organisasjonen, hvor eksterne aktører vil slite med å kunne ha

tillit. Det sender signaler om at samarbeid er umulig dersom ikke kravene til organisasjonen innfris. Jeg ville derfor ikke ansett dette som en tradisjonell vei å gå for organisasjoner som forsøker å oppbygge sin legitimitet. Likevel kan man argumentere for at «den gode hensikten» bak handlingene, som handler om å styrke dyrs rettigheter, ansees som noe så viktig og positivt for samfunnet helhetlig. Videre kan dette føre til at den moralske legitimiteten til NOAH stammer fra synet til folk og andre aktører, basert på at de er en organisasjon som tør å stå opp for «det gode».

4.2.3. Den personlige legitimiteten

Tidligere drøftet jeg om bildebruken av dyr på NOAH sin hjemmeside. Men organisasjonen bruker ikke bare aktivt bilder av dyr. Sitater fra politikere, ytringer fra forfattere og ellers kjente personer er også å finne her.

Jeg har argumentert for at NOAH oppnår moralsk, prosedyremessig legitimitet. Jeg mener også det finnes grunnlag for å argumentere at organisasjonen oppnår personlig legitimitet, som er annen form for moralsk legitimitet. I de fleste tilfeller ser man at dette er igjennom karismatiske ledere som representerer sin egen organisasjon. (Suchman, 1995, s. 581-582). NOAH har derimot involvert «kjendiser» eller personer som er kjent i det norske samfunnet som uttrykker støtte ovenfor organisasjonens arbeid. Tradisjonelt sett er det slik at personlig legitimitet gir organisasjonen mulighet til å unngå skandaler ved å skylde på en sydebukk, og bytte ut personer i ledelsen for å vise at de endrer seg. (Suchman, 1995, s. 581-582). Dette er da ikke tilfelle for NOAH som involverer eksterne personer, som i seg selv ikke er direkte involvert i organisasjonen. Derfor kan de ikke bruke denne metoden ved eventuelle, uønskede hendelser. Men de opparbeider seg større mulighet til å påvirke ved at kjendiser gir sin støtte, og ved å velge spesifikke personer de fremmer kan nå ut til ulike målgrupper etter min mening.

Etter at regjeringen kuttet all støtte til NOAH i statsbudsjettet for 2023, valgte influencer Sophie Elise Isachsen å donere 100 000 kr til organisasjonen. Isachsen opprettet også en spleiseaksjon for NOAH og delte dette på Instagram, hvor hun har over 500 000 følgere. (Myrvang, 2022) Både før og etter dette har hun vist støtte til NOAHs arbeid, og organisasjonen har selv fremhevet dette samarbeidet. Et eksempel på dette er NOAHs eget

Instagram-innlegg, hvor de støtter Isachsens kritikk av akvariet i Bergen og dyrenes fangenskap som underholdning for publikum. Som en influenser når Isachsen ut til mange unge, noe som også ble bemerket av NRK da de engasjerte henne til å lage en podkast for å nå ut til et yngre publikum. (Talseth, 2022) Derfor kan det argumenteres at samarbeidet mellom NOAH og Isachsen er et virkemiddel for å bygge personlig legitimitet blant en yngre målgruppe. Isachsen setter et kritisk fokus på regjeringen og fjerningen av statsstøtte for sitt publikum. NOAHs leder, Siri Martinsen, har også uttalt at organisasjonen mener at Senterpartiet, med Sandra Borch som landbruksminister, er det mest dyrefiendtlige partiet, og dette blir et siste eksempel på deres synspunkt. (Myrvang, 2022) Denne vinklingen, gjennom en ekstern aktør som når ut til mange i samfunnet, kan tolkes som at NOAH som organisasjon påvirker politiske meninger.

På den andre siden kan den personlige legitimitet til eksterne aktører påvirke negativt for NOAH igjennom kritikk og argumentasjon imot deres arbeid. Da NOAH ikke fikk statsstøtte i statsbudsjettet for 2023, argumenterte landbruksminister Sandra Borch (SP) for at det var et stramt økonomisk budsjett og at de måtte prioritere medlemsorganisasjoner. NRK skriver at NOAH har 17 000 medlemmer i 2022 da statsbudsjettet ble lagt frem. Videre har Borch også påstått at organisasjonen jobber imot norsk matproduksjon og at hun dermed ikke kunne støtte dette. (Waalder, Knutsen, Solvang, Kalajdzic, 2022) At en minister fra sittende regjering går hardt ut mot en frivillig organisasjon med denne retorikken kan svekke en organisasjons legitimitet. Det er som følge av den personlige legitimitet Sandra Borch har som politiker i maktposisjon, og kommer med argumentasjon som innebærer at NOAHs arbeid ikke er i samfunnets beste interesse. Hennes legitimitet kommer også av hennes posisjon ved makta, som politiker og en representant for regjeringen. Likevel må denne kritikken treffe hos «folket» ellers vil det ikke bære vekt etter min forståelse. I denne saken har NOAH opplevd massive støtte i form av donasjoner fra mange personer, og i tillegg fra andre kjente profiler som er omtalt. (Strømme, 2022) Dermed kan man tolke dette som at NOAH står sterkt for mange, i tillegg til at organisasjonen har klart å vise viktigheten av sitt arbeid. Dette bygger også opp om deres legitimitet, da de klarer å stå sterkt i en slik sak etter min mening.

En annen aspekt av legitimiteten til NOAH innebærer hvordan opprettholder sin legitimitet i dag og i fremtiden. Som organisasjon må NOAH klare å forutse omveltende samfunnsendringer og kulturelle endringer som er med på å påvirke meninger blant folk. Dette er for å unngå skandaler og uønskede hendelser som kan ramme organisasjonen.

(Suchman, 1995, s. 594 - 595) NOAH er, som nevnt tidligere, en dyreverns organisasjonen som har i flere tilfeller gått hardt ut mot sine motparter og brukt unike virkemidler for å få fremme sitt arbeid. En sentral del av dette arbeidet har vært å informere samfunnet om dyrs uholdbare forhold etter deres oppfatning. Dette er en aktiv måte organisasjonen har klart å opprettholde sin legitimitet etter min tolkning, i den forstand at de har aktivt søkt å påvirke samfunnets holdninger til dyrevelferd. Deres fokus på informasjonsspredning og opplysninger fører til at de er en aktør som starter samfunnsendringer og kulturelle bevegelser, og dermed mener jeg at de har kunne seilet med på denne bølgen. Utfordringen organisasjonen har stått ovenfor i forhold til dette, har vært oppstandelsen av motstandere til organisasjonens arbeid. Denne opposisjonen er i større grad oppbygd av organisasjoner som representerer bønder og jegere. (Wangberg, 2022) For å kunne avstå fra å brytes ned av sine opponenter, har organisasjonen vært avhengig av å kunne fremme sine tidligere oppnåelser. Dette er for å overbevise samfunnet om at NOAHs arbeid ikke er forgjeves, og at det foreligger resultater som bedrer samfunnet i sin helhet. (Suchman, 1995, s. 594 - 595)

4.2.4. Utvikling av identiteten

Før jeg går inn i kjernen av identitetsutviklingen til NOAH, er det greit å ta for seg forholdet mellom det symbolske perspektivet og identiteten til organisasjonen. Organisasjonen heter i dag «NOAH – for dyrs rettigheter». Hva står egentlig NOAH for? Jeg har ikke klart å finne noen forklaring på dette, verken fra NOAH selv eller andre kilder. Kort tid etter at organisasjonen startet opp som «Pelsavslaget» byttet de navn til «NOAH – tar dyrene med». (Martinsen, 1999) Man kan tolke det slik at dette er en referanse til Noahs ark fra Bibelen, hvor organisasjonen nå sikter på å kjempe for alle typer dyrs rettigheter. Videre valgte de dagens navn i 1993 og leder Siri Martinsen skriver selv at dette representerer arbeidsmetoden og målene mer korrekt. (Martinsen, 1999) Symbolikk er noe som brukes aktivt av organisasjoner innenfor identitetsteorien, for å skape et bilde av organisasjonen om hvordan de ønsker at andre skal se dem. Men symboler er avhengig av hvordan miljøet utenfor organisasjonen tolker dem. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 38-40) Frem til 1993 het organisasjonen først «pelsavslaget», før de skiftet til «NOAH – tar dyrene med», videre over til «NOAH – dyrenes frigjøringsfront» og hvor de da i 1993 endret til det endelige navnet de har hatt siden. Denne endringen representerer symbolsk bruk av organisasjonen, for å fremstå

som en organisasjon som arbeider for *dyrs rettigheter*. Jeg mener at det er en viktig forskjell fra de tidligere navnene, nemlig at «dyrs rettigheter» setter et større fokus på dyrs velvære i kontekst av juridiske rettigheter. Jeg tolker det slik at dette skaper et bilde av organisasjonen som en aktør som ønsker å gi dyr flere lovgivende rettigheter. Det er et tydelig skille fra for eksempel «dyrenes frigjøringsfront» som har et større potensial for å bli tolket som en mer radikal fremgangsmåte etter min oppfatning, hvor «alle» handlinger for å oppnå dyrs velvære er aktuelle. Derfor mener jeg at denne symbolske navneendringen representerer det første steget i endringen av bildet NOAH har som organisasjon, fra en radikal aktør til en mer legitim, tradisjonell organisasjon.

NOAH har utviklet sin identitet igjennom to hovedelementer fra identitetsteori. Den første dreier seg om differensiering. NOAH er en frivillig organisasjon, hvor mye av deres identitet står tett i sammen med arbeidet deres. Det har derfor vært særdeles viktig for organisasjonen å sørge for at de ikke blir sammenliknet med sine motparter. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 96-97). Jeg mener at arbeidet deres i seg selv utgjør en distinksjon fra de andre organisasjonene som befinner seg innenfor næringen med dyr og dyrehold. De representerer dyrenes rettigheter og krever bedre vilkår for dyr i næringene, om ikke en total avskaffelse som vi har sett i pelsdyrnæringen. I tillegg til dette var organisasjonen finansiert igjennom donorbeløp fra støttemedlemmer og enkeltdonasjoner frem til 2015 hvor de fikk statsstøtte for første gang. (NOAH, 2015) I 2023 ble statsstøtten fjernet av den rødgrønne regjeringen. (Waalder, Knutsen, Solvang, Kalajdzic, 2022) Jeg mener at man kan argumentere for at dette differensierer organisasjonen fra andre, igjennom det aspektet at de arbeider ut ifra økonomisk støtte direkte fra «folket» og «samfunnet». Dette står i kontrast til både private firmaer og offentlige organisasjoner, som finansieres igjennom salg heller totalt igjennom statsbudsjettet. Når NOAH stiller som motpart i sakene, kan de bruke argumentasjonen om at de har støtten fra «folket» som kommer igjennom deres identitet som følge av dette.

Det andre elementet innenfor identitetsutvikling baserer seg på individualisering. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 96-97) NOAH er en organisasjon som har igjennom sine 30 år brukt diverse virkemidler for å spre sin sak og omdømme. Grunnen til at jeg mener dette er et viktig element av deres identitetsutvikling, er at de skaper et bilde av organisasjonen som er svært unikt. I forhold til andre aktører, individualiserer de sine arbeidsmetode og organisasjonen i sin helhet ved å bruke spesielle virkemidler i sin fremgangsmåte. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 96-97) Her ligger også mye av skillet mellom de ulike oppfatningene av organisasjonen.

Mens noen er svært begeistret for NOAH, og mener at deres arbeid og fremgangsmåte er helt nødvendig, er andre mer skeptiske og kritiske ovenfor organisasjonens handlinger. Min oppfatning er at dette i stor grad dreier seg om oppfatningen av kjernen i alle sakene til NOAH, dyrs velferd og rettigheter. Men uavhengig av man støtter eller er imot NOAH, er det ingen tvil om at måten de har gått frem på igjennom sine virkemidler har skapt en organisasjonsidentitet som gjør dem unike. På denne måten har organisasjonen skapt et bilde av seg selv som gjør at NOAH ikke flyter inn i mengden blant andre aktører og organisasjoner, men snarere tvert imot, skiller seg ut og tiltrekker seg aktivt oppmerksomhet.

Et annet viktig poeng i NOAHs identitetsutvikling er hvordan de har aktivt spilt opp myter om «den fremmede». Dette representerer noe annet, de andre, noen utenfor og i flere tilfeller noe som kan være farlig og truende. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 102-103) I flere saker hvor NOAH har stått imot en motpart, er inntrykket mitt at NOAH har et begrenset fokus på dyrs velvære, selv i det flere ville kalt en kompleks sak. Dette er helt i samsvar med det organisasjonen selv sier de står for, å representere dyrs rettigheter i samfunnet. På den andre siden ser man hvordan en motpart opplever NOAH som sin motstander i en dyrevern sak, nemlig at dyrenes behov trumfer det aller meste om ikke alt. Det kan tolkes slik at NOAH havner i saker og situasjoner hvor andre aktører fort blir «den fremmede». I det organisatoriske landskapet er det ikke uvanlig at «den fremmede» viser seg igjennom stigma og stigmatisering. Svært ofte kommer slike stemplinger på bakgrunn av handlinger som ansees som negative i samfunnet og miljøet rundt organisasjonen. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 102-103) I kontekst av NOAH har man sett at dette går begge veier; organisasjonen har bygget seg opp et rykte om å være nådeløse med de aktørene som de mener begår dyreplageri, mens de selv har også opplevd å få kritikk for sine fremgangsmåter. Jeg mener at dette viser hvordan en mentalitet om den fremmede i det organisatoriske landskapet er en del av hvordan NOAH forholder seg til andre aktører og samtidig preger deres måte å gå frem på i sine saker.

Jeg har argumentert for at NOAH har vært opptatt av å spille folks følelser, og at det har vært viktig for organisasjonen å knytte følelsen om gode verdier og holdninger om mot det organisasjonen står for. Generelt sett vil jeg si at handler dette om å trigge følelser i samfunnet i forhold til dyrs omgivelser i ulike praksiser og næringer. Dette handler likeså fullt om å rette skyld og ansvar igjennom for eksempel bilder av dyr i bur mot andre aktører som organisasjonen forsøker å utfordre. En artikkel fra 2001 i Dagsavisen viser hvordan slikt identitetsarbeid engasjerer, særlig unge. Lene (16) støttet kampanjen «heller naken enn pels»

og beskrev pelsbruk som «unødvendig og grotesk form for luksus for mennesker.» Hun var selv medlem i NOAH, og ønsket å bidra til å aktivt få flere medlemmer fra Råde der hun var fra selv. (Wullum, 2001)

Fra oppstarten av NOAH i 1989, igjennom 2000-tallet og frem til i dag (2023) har identitetsutviklingen vært preget av en spontanitet etter min oppfatning. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 104-105) Dette er som følge av at selve utviklingen har formet seg og blitt drevet av erfaringer og tolkninger som organisasjonen har gjort igjennom årene. I motsetning til den strategiske identitetsutviklingen, har den spontane utviklingen bestått av «folkelig», inklusiv utvikling for organisasjonen helhetlig. Derfor er det også slik at utviklingen gjenspeiler mye av organisasjonskulturen i NOAH. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 104-105) I 1994 ble NOAH høringsinstans for Landbruksdepartementet, og senere også får klima- og miljødepartementet. De har også i senere tid vært og er fremdeles del av flere utvalg av regjeringen. Et konkret eksempel på dette er forsøksdyrsutvalget av Mattilsynet. (Meland, 2012) NOAH er derfor en sentral aktør som representerer dyrs rettigheter i arbeidet til regjeringen. Min oppfatning er at dette har vært med på å endre organisasjonens identitet, hvor utviklingen har vært å gå fra en mer radikal aktør til å bli en mer tradisjonell organisasjon, hvor de er mye mer involvert inn i arbeidet til regjeringen og staten enn tidligere. Her er det viktig å poengtere at denne overgangen er sett både i det symbolske bildet som organisasjonen har fått igjennom sin identitet, men samtidig også handlingene og fremgangsmetodene til organisasjonen. Med andre ord kan man tolke det slik at NOAH som organisasjon har «roet ned» mer av de mer radikale handlingene som de tidligere utførte, og dette har derfor også endret selve identiteten til organisasjonen. Dette henger også tett sammen med legitimitetsutvikling mener jeg. Etersom organisasjonen er til en viss grad involvert i arbeidet til myndighetene, vil det være naturlig å anta at de ønsker å beholde denne posisjonen. Det er dermed heller ikke utenkelig at det forventes en viss «moderat oppførsel» fra NOAH, og at radikale demonstrasjoner/handlinger tilsvarende det de var involvert i på 90-tallet ville kunne føre til at de mistet sin plass innenfor arbeidet til myndighetene.

4.2.5. En organisasjon i gråsonen?

Bromley & Meyer beskriver hvordan skille fra ulike typer organisasjoner har blitt utydeligere. Når de snakker om ulike typer organisasjoner, skiller de imellom foreninger, offentlige

organisasjoner og private næringsorganisasjoner. NOAH er en ideell organisasjon, basert på frivillige medlemmer og arbeid. (NOAH, 2023) I teorien til Bromley & Meyer, legger de frem argumenter fra tidligere forskning som mener at skillet mellom organisasjoner blir mer utydelig som følge av økonomisk og effektiviseringsvurderinger. Kan dette skillet også påvirke NOAH på samme måte, hvor de har tilnærmet seg mer et næringsdrivende firma? Først og fremst er det viktig å poengtere at argumentene tar utgangspunkt i at frivillige organisasjoner lener seg mer i gråsonen av «næringsdrivende tendenser» for å kunne overleve. Uavhengig av hvilket arbeid et idrettslag eller forening gjør, er de avhengig av å ha en økonomi som gir muligheter for organisasjonen og dens medlemmer. Det er derfor ikke nødvendigvis intensjonen til en frivillig organisasjon å adoptere vaner og handlinger man vanligvis ville sett hos et privat firma. Likevel er det flere argumenter for at også NOAH har beveget seg over i en gråsonen mellom arbeid basert på frivillighet og et kommersielt, økonomisk aspekt.

NOAH oppgir selv at deres inntekt hovedsakelig er basert på donasjoner fra enkeltpersoner. Uansett om man er medlem eller ikke, har man muligheten til å gi en engangsdonasjon. Dette er tydelig fremhevet på deres hjemmeside, som det første man ser når man besøker nettsiden, samt nederst i mange av artiklene man leser. De gjør det også klart gjentatte ganger at de er helt avhengige av slike donasjoner for å kunne fortsette sitt arbeid. I tillegg til dette mottok de statlig støtte for sitt arbeid fra 2015 (NOAH, 2015), men denne støtten ble avvirket i 2023 (Fjellanger, Høydal, Rosef, 2022). Dette kan betraktes som en økonomisk grunnmur for å opprettholde organisasjonens arbeid. Videre driver NOAH også sin egen nettbutikk hvor man kan kjøpe ulike varer, inkludert bøker, handlenett, gavekort og klær (NOAH, 2023). Torgal Sætre utfordrer imidlertid NOAHs økonomiske aspekt i sitt debattinnlegg i Nettavisen (Sætre, 2023). Han tar opp en konkret sak som omhandler en artikkel hvor NOAH uttrykker behov for økonomisk støtte for å representere ulvene i Høyesterett mot staten, som har vedtatt jakt på Letjenna-ulvene. NOAH hevder at de forventer at denne saken vil koste over en million kroner, og derfor lanserer de en innsamlingsaksjon (NOAH, 2023). Sætre kritiserer organisasjonen basert på informasjon i note 6 i NOAHs årsrapport for 2021 i Brønnøysundregistrene, der det står at det er stor sannsynlighet for at organisasjonen ikke vil måtte dekke saksomkostningene. Sætre kritiserer Siri Martinsen for å unngå å sette av midler til dette formålet, noe som gir organisasjonen et økonomisk resultat tilsvarende en million kroner (Sætre, 2023).

Sætres kritikk virker å være farget av hans egne synspunkter på NOAH som helhet. Han retter også kritikk mot lederen, Siri Martinsen, og hevder at organisasjonen ikke er demokratisk ettersom medlemmene ikke har stemmerett i styreavgjørelser. Han antyder også at det er stor sannsynlighet for at Martinsen teknisk sett styrer hele organisasjonen, basert på at hun er den eneste offentlige talspersonen for NOAH. Sætre påpeker også at han har forsøkt å få tilgang til NOAHs vedtekter gjentatte ganger uten å få respons (Sætre, 2023). Det bør imidlertid bemerkes at NOAHs vedtekter er offentlig tilgjengelige på deres nettside (NOAH, 2023). Hensikten med å inkludere dette leserinnlegget fra Sætre er ikke å vurdere hans kritikk av organisasjonen, men snarere å fremheve den utydelige grensen som NOAH befinner seg i som en organisasjon. Dette konseptet støttes av teorien til Bromley & Meyer, som fastslår at mange frivillige organisasjoner i realiteten kan betraktes som sosiale entreprenører. I deres artikkel viser de til tidligere studier som argumenterer for at frivillige organisasjoner som ikke klarer å opprettholde en stabil og økende inntekt over tid, i siste instans risikerer å ikke overleve. Dette kan tolkes som at frivillige organisasjoner i stor grad må tilnærme seg en forretningsmessig tilnærming til økonomistyring for å kunne opprettholde driften av organisasjonen.

På den andre siden argumenterer Bromley & Meyer for at det utydelige skillet mellom ulike typer organisasjoner ikke kommer av økonomiske og effektiviserings årsaker, men nærmere bestemt kulturelle samfunnsendringer. Et eksempel de trekker frem er hvordan sektorers grenser har blitt brutt ned, og i mange tilfeller ser vi mer av organisasjonsnettverk istedenfor det tradisjonelle hierarkiet innenfor de sosiale strukturene i samfunnet. NOAH har fra tidlig av vært opptatt av samarbeid med andre organisasjoner, og med det også internasjonalt. (NOAH, 2023) De har med andre ord vært svært aktive deltagere av en form av organisasjonsnettverk innenfor dyrevelferd og frivillige organisasjoner, som tradisjonelt sett blir ansett som et virkemiddel brukt av private organisasjoner. Jeg mener også det vil være relevant for NOAH å vurdere samarbeid mellom ulike aktører, ettersom de forsøker å påvirke lov- og politikktutforming. Dersom de skal samarbeide med enten private eller offentlige aktører, blir de nødt til å være fleksible for å kunne få gjennomslag for sine saker mens de samtidig opprettholde sine kjerneverdier.

4.3. Hvordan har samfunnets syn på dyrs rettigheter endret seg, og hvilken påvirkning har NOAH hatt på denne endringen?

I dette underkapittelet vil jeg drøfte det siste forskningsspørsmålet. I tillegg har jeg inkludert et avsnitt om Agenda Setting Theory, som jeg mener er relevant for hvordan NOAH kan påvirke meninger i samfunnet.

4.3.1. Agenda Setting Theory

«Agenda setting theory» er en teori om hvordan mediene spiller en veldig sentral rolle om hvilke saker som blir tatt opp og belyst for offentligheten. (Indeed, 2023) På denne måten kan man anse mediene som en institusjon som gir tilgang til informasjon de mener er relevant for samfunnet. Innenfor denne teorien, blir også «framing» definert som hvordan en journalist kan kontekstualisere nyhetene og sakene som blir tatt opp. (Indeed, 2023) Som nevnt tidligere er NOAH svært aktive igjennom ulike medier. De er ikke definert som en nyhetsorganisasjon, men likevel består mye av innholdet deres de på ulike mediene av opplysninger rundt dyrevern og oppdateringer innenfor dette feltet. Dersom man bruker aspekter av «Agenda setting theory» i kontekst av mediebruken til NOAH, kan man argumentere at organisasjonens publikasjoner «frames» på en spesifikk måte. En organisasjon som gjør dette på riktig måte, kan engasjere publikum effektivt. For å skape engasjement, mener jeg at NOAH vinkler sine saker fra en side som setter dyrenes rettigheter først. Dette engasjerer nettopp fordi denne vinklingen forklarer hvordan dyrs rettigheter blir krenket av andre aktører, eller opplysning om rettigheter for dyr som ikke eksisterer, men som burde det etter organisasjonens egen mening. Poenget mitt er at dette et bevisst valg, ettersom det er mange innlegg fra NOAH som ikke tar opp den mulige motstridende part sin vinkling etter min mening. I og med at NOAHs hovedfokus er å fremme dyrs rettigheter og avskaffe praksiser som de anser som dyremishandling, kan det føre til en ubalanse i presentasjonen av ulike perspektiver og kan gi inntrykk av at motpartens synspunkter ikke blir tilstrekkelig representert eller vurdert. Jeg mener det er rimelig å anta at dette er en vanlig praksis blant organisasjoner og aktivistgrupper som jobber for spesifikke saker eller å fremme bestemte interesser. Ved å fokusere på sin egen agenda og presentere argumenter som støtter deres sak, forsøker organisasjonen å mobilisere støtte og snarere enn å gi en fullstendig og balansert fremstilling av ulike perspektiver.

4.3.2. Samfunnets endring i synet på dyrs rettigheter

Spørsmålet om hvordan synet på dyrs rettigheter har endret seg i samfunnet, da sett for seg fra før NOAH startet opp frem til i dag, er ikke helt enkelt å slå fast med noen konkrete, eksisterende data. Generelt sett har menneskers syn på dyr utviklet seg med at dyr har tidligere hatt ulike roller ifølge Hanne Aannestad, som er forsker ved kulturhistorisk museum på UiO. (Dæhlen, 2021) Hun forklarer at tilbake i vikingtiden, ca. år 800 – 1050 (Bandlien, 2023) ble dyr ansett som likesinnede av mennesker, og i visse tilfeller gudommelige. De trodde på at både mennesker kunne tilegne seg egenskaper til kraftdyr – som bjørn, ulv, villsvin, ørn og falk, og samtidig at dyr kunne tilegne seg menneskelige egenskaper. Med andre ord var ikke dyrene bare en ressurs til mat, men samtidig av ideologisk viktighet for vikingene. Ifølge Aannestad trodde de også på at menneske ble født med en følgesjel i form av et dyr, og derfor hadde et helt annet syn på sjel og individ enn det vi ser i dag. Hun mener endringen kom da kristendommen kom til Norge. Da plasserte menneske seg over dyrene, i naturens hierarki. Vi fikk et eierforhold over dyrene, hvor de for oss ble mer en ressurs enn å ha den samme ideologiske betydningen. Videre mener Aannestad at vi i dag har et motsetningsfylt forhold til dyr. Med det mener hun at vi har kjæledyr som vi kjøper designerklær til og feirer bursdagen for, men samtidig spiser industrialisert kylling som lever i trange bur under uholdbare forhold. (Dæhlen, 2021)

Arnfinn Sørensen og Marianne Nordahl har stilt spørsmålet: «kan fisker føle smerte?» (Sørensen & Nordahl, 2019) Det er forskere som mener både ja og nei. Spørsmålet om smerte henger tett sammen med spørsmålet om hvilken bevissthet dyr har. For selv om det finnes flere kjennetegn ved fiskens oppførsel i situasjoner hvor vi mennesker ville opplevd smerte, som at den får dårligere matlyst og gnir på det stedet det ville gjort vondt, har forskere funnet ut at for eksempel meitemark ikke har hjerne som opplever smerte. (Sørensen & Nordahl, 2019) Det er derfor pågående debatt innenfor forskningsmiljøet om det er mulig for ulike type dyr å ha den samme bevisstheten, eller tilnærmet lik bevissthet som oss mennesker.

Filosof Peter Singer er anerkjent for sin bok *Animal Liberation* fra 1975, som blir ansett som et fundament for dyrevernsbevegelsen. Han argumenterer for at det umoralsk å behandle andre arter i naturen annerledes på det grunnlaget at de ikke er mennesker. Han har sammenlignet kampen om dyrs rettigheter med feminisme og borgerrettighetsbevegelsen som understreker menneskers fordommer. Elise Kjørstad, som tar utgangspunktet i boken og

synspunktet til Singer, har skrevet en artikkel som tar for seg behandlingen av dyr i landbruket. (Kjørstad, 2017) Hun skriver også at det er ulike meninger innenfor forskningsmiljøet, hvor noen mener at mennesker ikke har noen moralsk forpliktelse til dyrs velferd og andre at dyr er mer komplekse og likere mennesker enn vi tidligere har trodd. Hun trekker frem at dyrs forhold i landbruket har blitt bedre siden 70-tallet. Et konkret eksempel er at det ble ulovlig i EU fra 2007 å avle opp kalver til slakting. Kaja Efskind fra Dyrevernalliansen mener likevel at dyrevelferden ikke er god nok i dag, ettersom mye av storfe må stå i trange bås og binger 8-9 måneder i året. Hun peker også på at kalver blir tatt fra mora rett etter fødsel og at kyllinger har en for hurtig vekst, trøbbel med kroppen og lite aktivitet. Hun trekker likevel frem at det i dag blir tatt mer seriøst av politiske partier, politiet og næringslivet. Forbrukere er mer opptatt av hvor maten kommer fra, og tilgangen på kjøttfri mat har blitt bedre. (Kjørstad, 2017)

År	Pelsdyroppdrett er galt	Pelsdyroppdrett er riktig	Vet ikke
2008	50	27	23
2011	52	28	20
2012	49	29	22
2014	68	15	17

¹ Prosentvis fordeling (%)

Figur 1: «Norges Offentlige Utredninger 2014: 15», 2014, av regjeringen. (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2014-15/id2353568/?ch=4>)

I Figur 1 ser vi en tabell i NOU 2014: 15 av regjeringen. Det er en meningsmåling som viser folkets syn på pelsdyroppdrett. Med unntak av noen få prosentendringer i 2012, er trenden jevn: mens stadig flere mener at pelsdyroppdrett er galt, er det færre som mener at det er riktig. Det er også stadig færre som er usikre på spørsmålet fra 2008 til 2014. Dette viser at konkret i pelsdyrdebatten har utviklingen vært at flere i samfunnet mener at dyrenes velvære ikke er tilfredsstillende i pelsdyrnæringen. Det er viktig å nevne at denne tabellen kommer fra et oppdrag av Dyrevernalliansen om å forsøke å kartlegge meninger i samfunnet om pelsdyroppdrett, og at spørsmålet respondentene fikk var: *Mener du det er riktig eller galt å drive oppdrett av dyr i bur til pelsproduksjon?* (Regjeringen, 2014) Det betyr, i og med at

respondentene kun hadde muligheten til å svare galt, riktig eller vet ikke, at tabellen ikke tar med i meningsmålingen om folk er imot at dyrene er i bur eller om det er selve pelsnæringen. Likevel står det til poenget om utviklingen av synet på dyrs velvære i samfunnet. Det har i uansett betydning utviklet seg mer i den retningen at folk er mer opptatt av dyrs forhold i ulike næringer. Man kan også tolke det slik at dette kan være empiri som indikerer at NOAH har hatt gjennomslag for sitt arbeid. Organisasjonen har helt siden oppstart kjempet for å avvikle pelsdyrnæringen, og som meningsmålingen viser svekkes støttet for næringen mens årene går. Derfor mener jeg det er innenfor rimelig sannsynlighet å kunne tolke statistikken slik at NOAH har hatt påvirkning på samfunnsmeningen.

4.4. Overførbare funn

Ved å utvikle sin legitimitet og identitet, mener jeg at NOAH har gått fra å være en mer radikal aktør til å bli en mer legitim organisasjon i dag. Jeg mener også at det er innenfor rimelig sannsynlighet at de har hatt en påvirkning på samfunnsmeninger rundt dyrs rettigheter. Et spørsmål jeg ønsker å drøfte helt til slutt er om mine funn kan overføres til andre frivillige organisasjoner i andre sektorer.

Jeg argumenterer for at NOAH har aktivt brukt billedlige virkemidler og navndring som symbolstrategi i tråd med Kvåle & Wæraas' teori om organisasjonsidentitet. Ved å appellere til følelser har NOAH skapt engasjement og mobilisering. Jeg mener at denne strategien er overførbart til andre frivillige organisasjoner som ønsker å oppnå lignende resultater. Spesielt i dagens digitale tidsalder har organisasjoner mulighet til å nå ut til mange gjennom sosiale medier, og dermed påvirke enda flere. Det er imidlertid viktig å være klar over at symboler tolkes forskjellig av ulike mennesker. (Kvåle & Wæraas, 2017, s. 38-40) Jeg argumenterer for at NOAH bruker bilder av dyr som symboler og at bildematerialet er utformet for å begrense alternative tolkninger. Videre påpeker jeg at organisasjonens navn har betydning for hvordan de oppfattes av det eksterne miljøet. Jeg argumenterer for at "NOAH – for dyrs rettigheter" fremhever fokuset på dyrenes juridiske rettigheter, mens tidligere navn som "pelsavslaget" eller "NOAH – dyrenes frigjøringsfront" hadde en mer radikal og aggressiv tone. Siri Martinsen har selv uttalt at dagens navn bedre gjenspeiler organisasjonens verdier. (Martinsen, 1999)

Jeg har tidligere i oppgaven argumentert for at NOAH har oppnådd moralsk, prosedyremessig legitimitet og i visse tilfeller personlig legitimitet, basert på Suchmans legitimitetsteori. Jeg tar utgangspunkt i at organisasjonens arbeid overbeviser publikum og interessenter om at de «gjør det rette». (Suchman, 1995, s. 579) NOAH har også vært flinke til å bruke kjente personligheter i mediepresentasjonene sine for å styrke sin legitimitet. Etter min mening styrker denne formen for legitimitet organisasjonen ved å gi økt eksponering for arbeidet deres og øke støtten fra ulike målgrupper. I min drøftelse argumenterte jeg for at NOAH stod sterkt da de mistet statlig støtte i 2023, men fikk økonomisk og moralsk støtte fra influencer Sophie Elise Isachsen. Jeg mener at andre frivillige organisasjoner også kan bruke denne strategien for å oppnå moralsk legitimitet.

Kjernen i NOAHs moralske legitimitet, etter min oppfatning, er at deres arbeid vekker sterke følelser hos folk. Det er verdt å merke seg at dette kan gå begge veier. Mens noen engasjerer seg sterkt for organisasjonens arbeid og støtter dem, kan andre bli svært kritiske og ende opp som motstandere. Det jeg mener har bidratt til at NOAH som organisasjon har styrket sin legitimitet, er at de har fremhevet den moralske verdien av arbeidet sitt. Det er vanskelig for motstandere å argumentere imot dyremishandling, og i de fleste tilfeller tror jeg ikke at motparten ønsker det heller. Men siden NOAH hevder å kjempe for dyrenes velvære, er det vanskelig både å kritisere og motarbeide dem. Derfor mener jeg at deres moralske legitimitet står sterkt hos mange.

5. Konklusjon og avslutning

I denne oppgaven har jeg presentert teori om organisasjonsteoretiske temaer og drøftet teori opp mot empiri i en casestudie. Temaene omhandler skillet imellom ulike typer organisasjoner, legitimitet og identitet. Jeg oppfatter disse tre temaene som sentrale elementer for en organisasjon, særdeles om man skal se nærmere på hvordan organisasjonen har utviklet seg over flere år. I tillegg mener jeg at organisasjonens legitimitet og identitet henger tett sammen, i og med at begrepene dreier seg om interne oppfatninger, men likeså, om ikke enda viktigere, det eksterne miljøet rundt organisasjonen, og hvordan de fra utsiden oppfatter organisasjonen som en aktør.

Min casestudie har vært av NOAH, en dyrevernsorganisasjon som startet opp i 1989. I oppgaven har jeg forsøkt å forstå hvordan organisasjonen har endret seg som aktør fra deres oppstart frem til i dag. Mens NOAH opprinnelig fokuserte sin kritikk mot pelsdyrnæringen, har de igjennom årene vokst som organisasjon, både med antall frivillige og ansatte i staben, og spredt sitt arbeidsområdet utover til å dekke de fleste dyrearter i Norge. Så lenge NOAH har vært i drift, har de ansett seg selv om en ideell organisasjon som baserer sitt arbeid på frivillighet og donasjoner.

I drøftelsen av funnene mine argumenterer jeg for at NOAH har gått fra å være en mer radikal aktør til å bli en mer legitim organisasjon i dag. Måten de har gjort dette på er ved å utvikle sin legitimitet og identitet, og denne utviklingen har vært preget av både strategiske valg og høy grad av spontanitet etter min oppfatning. Med Kvåle & Wæraas sin teori om organisasjonsidentitet i bakhånd, mener jeg at NOAH har brukt billedlige virkemidler for å påvirke folks syn på dyrs rettigheter, samtidig navneendring på organisasjonen for å endre hva slags oppfatning publikum og interessenter har av dem som aktør.

Gjennom bilder av dyr som sine symboler, mener jeg at de har oppnådd ønskelig utvikling av sin identitet som følge av dette virkemiddelet og organisasjonen bruker fremdeles dette aktivt i dag. Noe de har tatt større avstand fra, er det jeg ville kalle mer dristige virkemidler som organisasjonen brukte i de tidlige årene til organisasjonen på 90-tallet. Dette innebar «heller naken enn pels» aksjonen på Oslo Plaza, ga støtte til Sea Shepherd aksjonen som medførte materiell skade og overrekkelse av diplom til pelsindustrien for å være «Norges mest

dyrefiendtlige næring». Funnene mine gir et helhetlig inntrykk om at NOAH i dag ønsker å påvirke politikk og lovgivning igjennom de mer tradisjonelle kanalene.

For å oppnå gjennomslag for sine saker, må NOAH bli ansett som en legitim aktør. De har tilegnet seg moralsk og prosedyremessig legitimitet i henhold til Mark Suchmans teori. Gjennom å utføre handlinger som samfunnet ser på som "gode gjerninger", har de oppnådd troverdighet og aktiv støtte. Organisasjonen har argumentert for viktigheten av å gi flere rettigheter til dyr og overbevist publikum om at dette er noe samfunnet drar nytte av. NOAH har også overbevist store deler av samfunnet at det eksisterer utfordringer som ikke tidligere ble tilstrekkelig håndtert, og har etablert seg som en ledende aktør innen dyrevern ved å mobilisere og samle en stor del av samfunnet rundt saken. Videre mener jeg at NOAH har oppnådd sin legitimitet ved å manipulere miljøet rundt organisasjonen, med bakgrunn i Suchmans legitimitetsteori. Å bruke begrepet manipulere kan virke dramatisk, men Suchman argumenterer for at organisasjoner kan oppnå legitimitet ved å overbevise et publikum om at det finnes samfunnsutfordringer som ikke blir tatt tak i slik som det er nå, og at organisasjonen er aktøren som har tenkt til å gjøre noe med dette. Jeg begrunner min påstand om dette med at NOAH var en av de første aktørene innenfor dyrevern til å skape store overskrifter og nå ut til store deler av samfunnet. Selv om det har eksistert dyrevernsorganisasjoner før NOAH i Norge, har ikke jeg funnet evidens som tilsier at noen andre aktører har klart å mobilisere og samle så mange rundt dyrevernkampen.

Fra sin oppstart til dagen i dag har NOAH gjennomgått en endring av strategi for sin legitimitet og identitet. I begynnelsen var organisasjonen opptatt av å gi oppmerksomhet til dyrs forhold i ulike næringer. Dette er fortsatt mye av hva arbeidet deres dreier seg om, men i dag sitter de i posisjoner som gjør at de er involvert, og får gi innspill til myndighetenes arbeid. Mens de i begynnelsen ga støtte til kontroversielle demonstrasjoner, og gjennomførte sine egne aksjoner som skapte store overskrifter, har de i dag en mer moderat rolle som representant for dyrenes rettigheter. Jeg mener at organisasjonen har gjennomgått et skifte fra en radikal aktør på utsiden av den lovgivende prosessen, til å bli en mer moderat aktør i dag som har større påvirkningskraft fordi de er mer involvert igjennom høringsinstanser og utvalg. Det kan tenkes at dette skiftet skyldes det at de ønsker å opprettholde sin posisjon, og at det i dag foreligger mer forventinger til en «skikkelig» fremgangsmåte enn det gjorde ved NOAHs oppstart.

Jeg mener også at det er grunnlag for å argumentere for at NOAH har hatt suksess i sitt arbeid, og at samfunnets syn på dyrs rettigheter har endret seg med årene. Organisasjonen selv er gode til å presentere fremgang for et styrket rettsvern for dyr, dyrepoliti og seire i rettsaker på sin hjemmeside og sosiale medier. I tillegg tolker jeg meningsmålingen om folks syn på pelsoppdrett fra regjeringen som statistikk som støtter opp om dette. I dag er NOAH en aktiv dyrevernsorganisasjon som iherdig publiserer og jobber med saker knyttet til dyrs rettigheter, og de har fått støtte fra flere kjente ansikt i samfunnet. Ut ifra mine funn, mener jeg det kan argumenteres at NOAH som en organisasjon har ført en solid strategi for å gi organisasjonen legitimitet og en sentral posisjon innenfor politikk og lov utforming gjeldende dyrs rettsvern.

6. Litteraturliste

- Albert, S., & Whetten, D. A. (1985). Organizational identity. *Research in Organizational Behavior*, 7, 263–295
- Backer, L. R. & Storlien, B. Pels. (2022, 13. august) *Store norske leksikon*. <https://snl.no/pels>
- Bandlien, B. (2023, 17. mars) Vikingtiden. *Store norske leksikon*. <https://snl.no/vikingtiden>
- Bromley, P., & Meyer, J. W. (2014). “They Are All Organizations”: The Cultural Roots of Blurring Between the Nonprofit, Business, and Government Sectors. *Administration & Society*, 49(7), 939–966. <https://doi.org/10.1177/0095399714548268>
- Deephouse, D., Bundy, J., Tost, L., & Suchman, M. (2017). Organizational Legitimacy: Six Key Questions. SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781526415066>
- Deephouse, D., & Suchman, M. (2008). Legitimacy in organizational institutionalism. SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781849200387>
- Dæhlen, M. (2021, 26. mai). For 1000 år siden hadde vi et helt annet forhold til dyr enn det vi har i dag. *Forskning.no* <https://forskning.no/historie-vikingtiden/for-1000-ar-siden-hadde-vi-et-helt-annet-forhold-til-dyr-enn-det-vi-har-i-dag/1863926>
- Fjellanger, R., Høydal, H.F. & Rosef, T. (2022, 6. oktober). Regjeringen kutter all støtte til NOAH. *VG*. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/JQxG8P/statsbudsjettet-2023-regjeringen-kutter-all-stoette-til-noah>
- Gerring, J. (2004). What Is a Case Study and What Is It Good for? *The American Political Science Review*, 98(2), 341–354. <http://www.jstor.org/stable/4145316>
- Harari, Y. & Singer, P. (2015) *Animal Liberation*. Vintage Publishing.

- Indeed. (2022, 1. oktober) What is agenda-setting theory and what factors impact it? *Indeed*. <https://uk.indeed.com/career-advice/career-development/agenda-setting-theory>
- Jacobsen, D. I. (2018) Hvordan gjennomføre undersøkelser (3. utg). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Kalajdzic, P., Knutsen, M. M., Solvang, F. & Waaler, I. E. (2022, 24. oktober). Sandra Borch (Sp): - Jeg kan ikke støtte en organisasjon som jobber mot norsk landbruk. *NRK*. <https://www.nrk.no/norge/sandra-borch-sp--vi-kan-ikke-stotte-noah-1.16135829>
- Kessel, D. (2022, 11. februar) Det blir ulvefelling likevel. *NRK*. <https://www.nrk.no/innlandet/lagmannsretten-har-gitt-staten-medhold-i-at-det-kan-felles-25-ulver-1.15852301>
- Kristiansen, J.E. (1994, 1. desember) Kjæledyr i norske husholdninger. *SSB, Samfunnsspillet*. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/kjaeledyr-i-norske-husholdninger>
- Kjørstad, E. (2017, 3. november) Er det greit å ha behandle dyr slik vi gjør i landbruket? *Forskning.no*. <https://forskning.no/husdyr-dyreverden-mat/er-det-greit-a-behandle-dyr-slik-vi-gjor-i-landbruket/312217>
- Kvåle, G. & Wæraas, A. (2017). *Organisasjon og identitet*. Det Norske Samlaget
- Martinsen, S. (1999, 1. januar) Ti år med dyrs rettigheter. NOAH – For Dyrs Rettigheter. <https://www.dyrsrettigheter.no/rettsvern/ti-ar-med-dyrs-rettigheter/>
- Meland, K. J. (2012, 9. august) Ubehaget i utvalget. *NOAH – For Dyrs Rettigheter*. <https://www.dyrsrettigheter.no/forsok/ubehaget-i-utvalget/>
- Myrvang, S. E. (2022, 11. oktober) Sophie Elise donerer 100.000 kroner til NOAH. *VG*. <https://www.vg.no/rampelys/i/eJE97y/sophie-elise-donerer-100-000-kroner-til-dyrevernsorganisasjonen-noah>

- NOAH (2023) Vårt arbeid. *NOAH – For Dyrs Rettigheter*.
<https://www.dyrsrettigheter.no/vart-arbeid/>
- NOAH (2023, 24. januar) Hva har NOAH oppnådd i 2022? *NOAH – For Dyrs Rettigheter*. <https://www.dyrsrettigheter.no/noah/hva-noah-har-oppnadd-i-2022/>
- NOAH. (2023) Internasjonalt arbeid. *NOAH – For Dyrs Rettigheter*, *NOAH – For Hvalene*. <https://www.stoppvalfangst.no/noahs-arbeid/internasjonalt-arbeid/>
- NOAH. (2023, 13. april) Hjelp oss med historisk rettsak for ulvene! *NOAH – For Dyrs Rettigheter*. <https://www.dyrsrettigheter.no/rettsvern/hjelp-oss-med-historisk-rettsak-for-ulvene/>
- NOAH (2023) Hva NOAH vil. *NOAH – For Dyrs Rettigheter*.
<https://www.dyrsrettigheter.no/om-noah/>
- NOAH. (2015, 25. november). Noah får endelig statsstøtte! *NOAH – For Dyrs Rettigheter*. <https://www.dyrsrettigheter.no/noah/noah-far-endelig-stattstotte/>
- NOAH. (2023) Noahs Ark. *NOAH – For Dyrs Rettigheter*.
<https://www.dyrsrettigheter.no/noahs-ark/>
- NOAH. (2018, 20. mars) Endelig forbud mot pels! *NOAH – For Dyrs Rettigheter*.
<https://www.dyrsrettigheter.no/pelsdyr/endelig-forbud-mot-pels/>
- NOAH. *NOAHshop*. Hentet fra: <https://shop.dyrsrettigheter.no>
- Nordahl, M. & Sørensen, A. (2019, 4. mars) Kan fisk føle smerte? *Ung.forskning.no*.
<https://ung.forskning.no/biologi-dyreverden-etikk/kan-fisk-fole-smerte/1299579>
- Nordli, S., Bazaz, R., & Hågensen, K. (2021, 30. desember) Ulvejakta stanset midlertidig i flere områder. *NRK*. <https://www.nrk.no/osloogviken/ulvejakta-stanses-midlertidig-i-hornmoen-romskog-bograngen-og-slettas-har-oslo-tingrett-bestemt-1.15790446>
- Norges Bondelag. (2023) Pelsdyrnæringa. *Norges Bondelag*.
<https://www.bondelaget.no/bondelaget-mener/pelsdyrnaringa/>

- NOU 2014: 15 (2014) *Norsk pelsdyrhold – bærekraftig utvikling eller styrt avvikling? — Gjennomgang av pelsdyrnæringen*. Regjeringen.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2014-15/id2353568/?ch=4>
- NTB. (2019, 14. juni) I natt: Stortinget vedtok å avvikle pelsdyrnæringen innen 2025. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/norge/i/aw8gL5/i-natt-stortinget-vedtok-aa-avvikle-pelsdyrnaeringen-innen-2025>
- Vangen, O (2022, 8. september) Pelsdyroppdrett. *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/pelsdyroppdrett>
- Strømme, S. H. (2022, 12. oktober) NOAH ble kuttet – nå renner pengene inn. *TV2 Nyheter*. <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/noah-ble-kuttet-na-renner-pengene-inn/15181964/>
- Suchman, M. C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *The Academy of Management Review*, 20(3), 571–610.
<https://doi.org/10.2307/258788>
- Sætre, T. (2023, 07. mars) Er formålet ideelt eller kommersielt, Siri Martinsen? *Nettavisen, norsk debatt*. <https://www.nettavisen.no/norsk-debatt/er-formalet-ideelt-eller-kommersielt-siri-martinsen/o/5-95-955745>
- Talseth, T. (2022, 30. september) NRK forsvarer Sophie Elise-innkjøp: - Vi sliter med å nå jenter. *VG*. <https://www.vg.no/rampelys/i/MoLggK/nrk-forsvarer-sophie-elise-innkjoep-vi-sliter-med-aa-naa-jenter>
- Vangen, O. (2022, 27. juni) Kutrener. *Store norske leksikon*. <https://snl.no/kutrener>
- Vedtekter for organisasjonen NOAH – for dyrs rettigheter. (2021)
<https://www.dyrsrettigheter.no/wp/wp-content/uploads/noahs-vedtekter-2021.pdf>
- Wangberg, A.C. (2022, 28. desember). Stopper fellingstillatelse: - Helt nødvendig å regulere ulvebestanden. *Norges Bondelag*.

<https://www.bondelaget.no/nyhetsarkiv/stopper-fellingstillatelse-helt-nodvendig-a-regulere-ulvebestanden>

- Wullum, I. (2001, 16. februar) Heller naken enn pels! *Dagsavisen*.

<https://www.dagsavisen.no/demokraten/kultur/2001/02/16/heller-naken-enn-pels-2/>